

kontakt

Časopis o HIV-u i za HIV

ISSN 1820-9114

BROJ 06 /
DECEMBAR
2010.

**16 godina
Omladine
JAZAS-a**

OMLADINA JAZAS-a / DA VOLI I ŠTITI
16 GODINA POSVEĆENIH BORBI PROTIV SIDE

Pre nekog vremena smo želeli da vas upoznamo sa tim zašto je osnivanje parlamentarne grupe za HIV/sidu važno za jedno društvo. A sada bismo sa vama da podelimo jedno iskustvo koje će vam možda bolje objasniti šta smo zapravo mislili.

U novembru 2010. godine, neformalna parlamentarna grupa za HIV/sidu i reproduktivno zdravlje našeg parlamenta je primljena u Evropski parlamentarni forum za stanovništvo i razvoj. I još, Narodna skupština Republike Srbije i Interparlamentarna unija zajednički će 6. decembra 2010. godine u Beogradu okupiti članove parlamenata iz celog regiona (Albanija, Bosna i Hercegovina, Bugarska, Crna Gora, Grčka, Hrvatska, Makedonija, Rumunija, Slovenija i Srbija) na jednodnevnom seminaru sa ciljem da članovi parlamenata utvrde načine na koje mogu da unaprede položaj osoba koje žive sa HIV-om, i osoba koje pripadaju grupama koje su posebno osetljive prema HIV infekciji. Sutradan, 7. decembra 2010. godine, Omladina JAZAS-a će, kao zvanični Sekretarijat Parlamentarne grupe za HIV/

sidu i reproduktivno zdravlje okupiti članove parlamenata i predstavnike civilnog društva iz regiona sa ciljem da se razmotre načini uspostavljanja parlamentarnih grupa u regionu, koje će delovati kao mostovi između parlamenta, vlade i civilnog društva.

Na nedavno održanom skupu Sekretarijata parlamentarnih grupa iz cele Evrope, mi smo predstavili do sada šta smo uradili, kao i ono što planiramo.

U inostranstvu, na spomen Omladine JAZAS-a saradnici reaguju sa poštovanjem čestitajući nam pri tome na postignutim rezultatima. Takođe, moji sagovornici su znali o nama skoro koliko i domaća javnost. Živimo u zemlji koja je proteklih godina mnogo puta bila glavna vest u svim svetskim medijima zbog homofobije ili ksenofobije, a sa druge strane, od zemalja u regionu trenutno imamo najveću podršku svog parlamenta u borbi za zaštitu prava ljudi koji žive sa HIV-om i ljudi koji su izloženi najvećem riziku od HIV infekcije. Ime Omladine JAZAS-a i naše zemlje se, kada je u pitanju borba

protiv HIV-a i side, spominje uz sintagme „lider u regionu“ i „primer koji treba slediti“.

I, tada, dragi čitaoci, bio je silno dobar osećaj biti deo organizacije koja šesnaest godina istrajava na putu borbe protiv HIV-a i side, ali i predstavnik Republike Srbije - zemlje koja je prva u regionu toj borbi dala legitimitet. Tokom ovih šesnaest godina bilo je uspona i padova, bilo je divnih i bolnih momenata, i zato ćemo u ovom broju podeliti sa vama delove istorijata Omladine JAZAS-a: od grupe entuzijasta, do međunarodno uvažene organizacije.

Srdačno,
Dejana Ranković

glavna i odgovorna urednica

IMPRESSUM

Kontakt - časopis o HIV-u i za HIV

Izdavač:

Omladina jugoslovenske asocijacije za borbu protiv side - Omladina JAZAS-a
27. marta 35, 11000 Beograd, Srbija
Telefon: 011/330 20 00
Faks: 011/330 20 21
E-mail: office@jazas.rs

Za izdavača:

Karlo Boras

Glavna i odgovorna urednica:

Dejana Ranković

Izvršna urednica:

Ljiljana Mihajlović

Saradnici:

Nada Veljković, Ivan Tokin,
Momčilo Janjić, Sonja Prijić,
Rastko Šurdić

Karikature:

Nikola Otaš

Lektura i korektura:

Valentina Vukmirović-Stefanović

Dizajn:

Ana Humljan

Priprema za štampu:

Dejan Dimitrijević

Tiraž:

2000

Štampa:

Akademija štamparija

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд
616.9

*Kontakt: časopis o HIV-u i za HIV / za
izdavača Karlo Boras - 2008, br. 1 (avgust)
- Beograd (27. marta 35): Omladina
JAZAS-a, 2008
- (Beograd: Akademija štamparija) - 28 cm*

Tromesečno
ISSN 1820 - 9114 = *Kontakt* (Beograd)
COBISS.SR - ID 150751500

SADRŽAJ:

02

Tema broja:

ŠESNAEST GODINA OMLADINE JAZAS-a

12

Kontaktiramo:

OMLADINA JAZAS-A U POSETI PREDSEDNIKU REPUBLIKE

13

Kontaktiramo komšije:

NEKADAŠNJI VOLONTERI - SADAŠNJE KOMŠIJE

21

Komentar

22

Mladi i sida:

MALA KOLIČINA ZNANJA I VELIKA KOLIČINA ZABLUDA

24

Život iz pozitivnog ugla:

DUBRAVKA

26

Iz ličnog ugla:

NEMOJTE

27

Aktivnosti Omladine JAZAS-a:

TIM OMLADINE JAZAS-a ZA IMPLEMENTACIJU PROJEKTA
GLOBALNOG FONDA

30

Poznati o HIV-u:

UMETNICI U BORBI PROTIV SIDE

Dogodilo se u decembru

ŠESNAEST GODINA U BORBI PROTIV SIDE

Piše: Ljiljana Mihajlović

TEMA
BROJA

Karlo Boras, izvršni direktor i jedan od osnivača Omladine JAZAS-a

Članovi Omladine jugoslovenske asocijacije za borbu protiv side - Omladine JAZAS-a, volonteri i zaposleni, već šesnaest godina se bore protiv side u Srbiji trudeći se da nauče naše sugrađane kako da se zaštite od HIV-a, a da osobama koje sa ovom infekcijom žive pomognu da unaprede kvalitet života i da se izbore za svoja prava. Tokom ovih godina Omladina JAZAS-a je odrastala, postajala sve ozbiljnija u programima koje realizuje, menjala se i kroz te promene ostajala ista, dosledna misiji i vrednostima koje je odredila na svom početku. Povodom obeležavanja šesnaest godina postojanja Omladine JAZAS-a razgovarali smo sa Karlom Borasom, izvršnim direktorom i jednim od osnivača asocijacije.

• Kako je sve počelo i odakle uopšte ideja da se osnuje organizacija za borbu protiv side?

Uh, teško pitanje. Iz Nemačke, gde sam radio, vratio sam se 1994. godine. Tada sam nastavio i sa studijima na Filozofskom fakultetu. Pored toga što sam studirao, navikao sam da budem i društveno aktivan. Na fakultetu smo iz predmeta socijalna patologija izučavali fenomen seksualnosti i kako smo to tada zvali seksualnih devijacija. Ja sam radio sa kolegicom rad o transvestitima i dobio sam zadatak od profesora da priprelim izlaganje za ostale studente na temu

HIV-a/side, društvene stigme i diskriminacije ljudi koji žive sa HIV-om. U to vreme smo ih zvali HIV pozitivni ili seropozitivni. Tako je, u stvari, počelo moje interesovanje za nešto što je društveni aspekt fenomena HIV-a. Društvena reakcija na pojavu HIV pozitivnih u svom okruženju je neopravdana i ničim utemeljena diskriminacija koja je nesrazmerna realnoj opasnosti od bolesti. Postoje mnoge druge bolesti koje su smrtonosnije od HIV-a, postoje bolesti koje se lakše prenose, ali nijedna bolest ne izaziva takvu društvenu reakciju kao što to čini HIV. Upravo zbog toga me je zain-

teresovalo zbog čega se javlja ta iracionalna reakcija na postojanje HIV-a, kada su druge bolesti u istoriji čovečanstva odnosile i danas odnose mnogo više ljudskih života. Tada sam odlučio da okupim grupu studenata na fakultetu. Među prvima mi se pridružio Milan Marković, koji je tada studirao medicinu i koji je postao prvi sekretar našeg udruženja. On je pozvao svoje kolege sa fakulteta, ja sam okupio studente sa raznih katedri sa Filozofskog i pridružilo nam se nekoliko studenata sa Veterinarskog. Zamolili smo dekana da nam ustupi jednu prostoriju na Filozofskom fakultetu u kojoj bismo održali

KAKO JE NASTAO STATUT OMLADINE JAZAS-A I NEOBIČAN NAČIN REGISTROVANJA

U trenutku kada smo se osnivali, zamolili smo majku našeg prijatelja, Radu Sretenović, pravnicu u Skupštinu grada Beograda, da nam pomogne oko Statuta. Dala nam je Statut *Aikido kluba Beograd*, i rekla: „Evo vam Statut, vi po uzoru na to napišite vaš, a ja ću vam ispraviti i doraditi šta treba“. Tako da je zapravo uzor našeg statuta bio Statut *Aikido kluba Beograd*. Naravno, mi smo samo strukturno to iskoristili i prilagodili ciljevima koje smo tada kao grupa mladih ljudi imali. Otišli smo u MUP Republike Srbije i registrovali smo se, iako je većina tadašnjih udruženja građana bila je registrovana u Mini-starstvu pravde. Kao polje delovanja smo naveli Saveznu Republiku Jugoslaviju i to nam je prošlo u MUP-u, iako je to pravno u tom trenutku bilo nemoguće. Ipak, dobili smo mogućnost da budemo republička organizacija koja radi na teritoriji čitave Savezne Republike Jugoslavije. To je posle imalo neke pozitivne posledice na naš rad, na primer nismo morali posle, nestankom SR Jugoslavije da se preregistrujemo...

Osnivačku skupštinu i osnovali smo Jugo-slovensko društvo za borbu protiv side - JDBPS jer je te 1994. još uvek bilo vreme Savezne Republike Jugoslavije. Ubrzo posle toga smo saznali da profesorka Viktorija Cucić vodi organizaciju koja se zove Jugoslovenska asocijacija za borbu protiv side i povezali smo se sa njom. Tačnije sa njom smo se sreli na prvoj Međunarodnoj letnjoj školi o sidi koju je sa YUMSIC-om (Jugoslovensko udruženje studenata medicine) organizovala na Kopaoniku. Odmah je predložila da se udružimo i da mi budemo Omladina JAZAS-a, a da oni kao JAZAS budu stručna i profesionalna podrška našim aktivnostima, koje smo mi tada kao studenti sprovodili. Dugo smo razmišljali da li hoćemo ili nećemo da se udružimo, na koji način ćemo mi ostati nezavisni u okviru udruživanja sa JAZAS-om i kada su nas uverili da se neće mešati u naše aktivnosti, jer smo mi želeli da budemo omladinska organizacija, samostalna u kreiranju i sprovođenju programa, doneli smo odluku da se ujedinito. U septembru ili oktobru 1995. smo se ujedinili sa JAZAS-om na legendarnoj Skupštini održanoj u *Hemofarmu* kojom je predsedavao prof. dr Aleksandar Sanja Dujić. Tada smo postali Omladina jugoslovenske asocijacije za borbu protiv side, a oni su nastavili da postoje kao JAZAS.

• Koje su bile prve aktivnosti Omladine JAZAS-a?

Naše prve aktivnosti u 1994. i početkom 1995. godine bile su tribine u Domu omladine Beograda. Tadašnji urednik programa Doma omladine, Ratko Šutić ustupio nam je salu na prvom spratu. Sećam se da je naš prvi savetnik za komunikaciju sa medijima bio legendarni Vlada Brada koji nam je objašnjavao kako da pišemo saopštenja za medije, i sećam se kada smo na prvoj tribini dobili ekipu *Studija B* našoj sreći nije bilo kraja. Organizovali smo tada četiri tribine. Jedna je bila *Religija i HIV* na kojoj smo ugostili predstavnike katoličke i pravoslavne crkve, kao i lekara - ginekologa koji je u stvari bio glas nauke na tom skupu. To je bila sjajna tribina i fenomenalna diskusija o odnosu religije i prevencije HIV-a. Oba sveštena lica su bila izuzetno dobro upoznata sa epidemijom HIV-a tako da smo imali vrlo zanimljivu diskusiju. Te prve tribine su bile veoma posećene i ljudi su se takoreći takmičili ko će više da učestvuje. Druga tribina je bila *Društveni aspekt HIV-a*. Ksenija Savin, pokojna Vesna Korać i Ivana Hiber, gošće tribine, bile su istraživači iz Instituta za sociološka i kriminološka istraživanja. One su mislile da učestvuju na tribini JAZAS-a koji vodi profesorka Cucić, koja je bila van zemlje u tom trenutku i poslale

su joj razglednicu iz Beograda: *I dok ti nisi tu mi radimo za JAZAS*. U stvari nisu znale da su tada sarađivale sa Jugoslovenskim društvom za borbu protiv side, jer niko nije očekivao ni znao da se jednim vrlo malim fenomenom, što je HIV tada bio u Srbiji, bave dve organizacije vrlo sličnog imena. Nismo ni mi znali.

• Da li se sećate prvog predavanja održanog u školi? Kako ste stupili u kontakt sa školama? Kako su reagovali na poziv Omladine JAZAS-a?

Reakcija društva na naš rad je bila izuzetno pozitivna, više nego što je to iko očekivao. To pokazuje zapravo da je Srbija tada bila veoma otvorena za bilo kakve inicijative, za bilo šta što je dolazilo novo iz sveta, za sve što je bilo progresivno.

PRVE DONACIJE I KOMERCIJALNI SPONZORI

Prvi novac smo dobili od UNHCR-a koji nam je dao dve hiljade dolara da organizujemo našu prvu kampanju za borbu protiv side u SR Jugoslaviji. Pored toga, imali smo i prvog komercijalnog sponzora. To je bila apoteka našeg člana Dejana Jovića, odnosno njegove sestre, koja je dobila naziv po njenom imenu, *Nedino sunce*. Ona nam je uplatila novac za štampanje brošura. Od početka našeg rada program koji je pratio organizovanje tribina i javnu diskusiju je bio program pomoći VI odeljenju Klinike za infektivne i tropske bolesti u Beogradu. Naši prvi komercijalni donatori u to vreme su bile, u stvari, firme koji su nam pomagale svojim proizvodima. Za VI odeljenje smo obezbeđivali sredstva za higijenu zahvaljujući fabrici *Biser* iz Kumana, a puno puta nam je izlazila u susret i Industrija farmaceutske plastike iz Alibunara. Nikada neću zaboraviti kada smo pitali ljude iz *Bisera* za donaciju. Oni su nam saopštili da će nam pored proizvoda uplatiti i nešto novca. Sapuni su stigli odmah, ali novac nikako. Prođe mesec dana, mi se ne javljamo, prođe drugi mesec i ja pozovem tadašnjeg direktora Branka, sa kojim se nisam lično poznao, već samo telefonski i pitam ga: „Branko, što ne stiže onaj novac? Rekli ste da ćete dati nešto novca da šampamo materijal.“ Branko se začudio: „Šta nije vam to uplaćeno? Ma to se žene iz finansija stide da odnesu virman u SDK, zato što je u pitanju Asocijacija za borbu protiv side. Sad ću ja da ih poteram“. Potom mu se ja zahvalim i pitam ga: „Dobro Branko, nego hoćete na ove brošure što šampamo da napišemo da ste nam pomogli?“ Na to će on: „Ne, nemoj molim te, mi smo malo mesto u Vojvodini, pomisliće ljudi da zato što pomažemo vas, neko ovde iz rukovodstva ima sidu“.

Mi smo vrlo brzo, od 1995, pa mogu da kažem već do kraja 1996. godine, ušli na budžet tri republička i dva savezna ministarstva. Sećam se, odmah je počelo da nas finansira Ministarstvo za omladinu jer je videlo da okupljamo veliki broj mladih ljudi, zatim Ministarstvo zdravlja i Ministarstvo za nauku, Savezno ministarstvo zdravlja i Savezno ministarstvo za nauku. Znači u roku od godinu dana pet ministarstva je prihvatilo da finansira neke naše programe. Sve škole koje smo tada pozivali su nam bez ikakvih problema omogućavale kontakt sa decom. Tako je ostalo i do danas. Sve ukupno za ovih šesnaest godina saradnju su odbile dve ili tri škole, među kojima je i škola gde je direktor bila Vesna Fila koja se, kada je postala pomoćnica ministra prosvete, javno hvalila da je njena škola jedna od retkih u Srbiji koja je odbila da primi

edukatore Omladine JAZAS-a jer je to smatrala neprimerenim za učenike.

- **Kada poredimo to neko vreme pre šesnaest godina i ovo sada da li možete da napravite neku paralelu u odazivu volontera? Koliko su današnji klinci spremni da svoje slobodno vreme, bez ikakve nadoknade, pruže Omladini JAZAS-a?**

Kad gledam volontere danas i onda mislim da nema razlike u spremnosti da posvete slobodno vreme volontiranju. Omladina JAZAS-a je u roku od dve godine okupila preko 4.500 članova. Za samo dve godine od osnivanja ovaj broj mladih ljudi je došao u JAZAS, potpisao pristupnicu i odlučilo da svoje slobodno vreme posveti priči o HIV-u/sidi. Ovaj broj se odnosi na celu Srbiju pošto smo mi vrlo brzo počeli da otvaramo regionalne kancelarije koje smo tada zvali podružnice. Mladi ljudi su vrlo zainteresovani da život uzmu u svoje ruke i to je jedan od razloga što se oni pridružuju JAZAS-u. Kad god govorimo o preveniciji HIV-a, mi govorimo o ljudskoj seksualnosti. Za mladog čoveka - adolescenta, to je jedan od najvažnijih fenomena u njegovom životu i oni očigledno o tome puno razmišljaju, vodeći računa o zaštiti. Društvo ima obavezu da im pruži adekvatne informacije kao i mogućnost da steknu neophodno znanje. Nažalost,

pošto to ne rade državni organi mi to radimo kao udruženje građana, odnosno, danas kao nevladina organizacija - vršimo supstituciju uloge društva u tom domenu, mladim ljudima omogućavamo da se o tome edukuju na pravi način.

- **Nemate osećaj da su današnje generacije inertnije, da nisu energični i entuzijasti kao što ste vi bili, devedesetih godina?**

Sigurno da se to nama čini sa ove tačke gledišta da smo mi bili agilniji, prodorniji ali ono je bilo drugo vreme. Mi moramo da shvatimo da smo zaista živeli u vremenu koje se još uvek uljuljkivalo u nasleđu socijalizma i tad još uvek nismo tačno shvatali našu situaciju. Ono što je važno znati jeste da mi zaista nismo poimali realnost da je rat svuda oko nas. I dalje smo mislili da će ta iluzija Jugoslavije da opstane i da ćemo nastaviti da radimo onoliko koliko smo radili i da živimo istim onim standardom kojim smo živeli u SFRJ.

- **Onda ste vi uz Jugoslovensko dramsko pozorište, još uvek u iluziji pošto u nazivu i dalje, uprkos svemu, imate reč jugoslovenska?**

Mi smo odlučili da sačuvamo ovo ime. Više nismo u potpunosti omladinska, a nismo ni jugoslovenska organizacija, ali smo odlučili da sačuvamo oba ta atributa

YOU ARE FAMOUS GUYS

Nikad neću zaboraviti jednu anegdotu kada smo došli da se prijavimo na prvu Specijalnu sednicu Generalne skupštine UN posvećene sidi 2000. godine u Njujorku. Mi smo uspjeli tada da ubedimo Vladu SR Jugoslavije da prihvati dva člana naše organizacije kao deo zvanične delegacije i time smo postali jedna od samo pet zemalja koja je uključila mlade ljude u svoje državne delegacije. Pored toga smo mi kao JAZAS uspjeli da akreditujemo dvoje predstavnika, a Miloš Stojanović tadašnji član Omladine JAZAS-a je predstavljao sve mlade iz čitave Evrope na tom skupu. Dakle nas petoro iz jedne male lokalne organizacije, iz male zemlje uspjelo je da bude prisutno na tom skupu gde je ceo svet koji se bavio sidom u tom trenutku pozeleo da bude, što je za nas bilo veliko priznanje. I kada smo došli da se registrujemo na Ist Riveru u palati Ujedinjenih nacija mi smo napisali puno ime organizacije *Omladina jugoslovenske asocijacije za borbu protiv side*. Tu oko deska za akreditaciju organizacija šetao se jedan gospodin, video sam njegovo ime i prepoznao da je bio visoki funkcioner UNAIDS-a Kale Almedau. On je uzeo moju prijavu pogledao je i pitao: „Yugoslav Youth Association Against AIDS, is this JAZAS?“ Ja sam ga pitao odakle zna pošto nismo napisali skraćenicu, a on nam na to odgovori: „You are famous guys“. To je bilo potpuno neformalno, ali vrlo značajno priznanje da to što radimo nije viđeno samo u Srbiji, nego je zaista viđeno očima čitavog sveta. Kada kažem svet, mislim na svet koji se bavi HIV-om/sidom i mogu slobodno da kažem da ne postoji ni jedan čovek koji se ozbiljno bavi prevencijom HIV-a u svetu, a da nije čuo za naš srpski model borbe protiv side i naš model vršnjačkog obrazovanja na koji smo izuzetno ponosni, i koji smo posle toga raširili ne samo po regionu nego i u drugim zemljama sveta gde su nas zvali da im prikažemo naša iskustva.

u našem imenu. Mislim da oni odlično oslikavaju vreme u kome smo nastali i da nema nikavog razloga da to ne zadržimo više kao tradiciju, iako je očigledno da radimo kao organizacija koja nije više omladinska (iako ima omladinski ogranak unutar nas) i da smo organizacija koja radi samo na teritoriji Srbije.

• **Koja je bila prva podružnica koja je osnovana i kako je došlo do njenog osnivanja?**

Prva podružnica je bila Pančevo. I to se desilo tako što je grupa zainteresovanih lekara iz Pančeva došla kod profesorke Cucić i mene i rekla: „Mi hoćemo da radimo to što vi radite“. Rekao sam da im mogu pomoći da organizuju mlade ljude, a sa profesorkom Cucić će nastaviti rad u njihovom domenu. I oni su odlučili da organizuju Omladinu JAZAS-a i JAZAS u Pančevu. Sećam se te sjajne grupe posvećenih lekara koji su to radili u svoje slobodno vreme isključivo verujući u svoju misiju kao zdravstveni radnici. Tu je bio epidemiolog dr Stošić, u čijim pričama smo uživali, dr Jelica Maksin, dr Jelena Pešić, dr Anđelković. Verovatno sam propustio neke od njih, neka mi ne zamere. Ta ekipa lekara je ostala verna temi side do danas i koliko sam ja upoznat oni još uvek rade zajedno sa mladim ljudima. U saradnji sa Crvenim krstom organizovali

smo 1995. godine školu za edukatore i dobili smo prve vršnjačke edukatore u Pančevu. Bila je to sjajna ekipa koju smo posle pozvali na letnju školu. Kada smo pre dve godine ponovo organizovali školu za edukatore u saradnji sa Crvenim krstom, njihova sekretarica je bila ista žena koja je i 1995. godine radila taj posao. Samo je rekla: „Isti ljudi, istim povodom, na istom mestu, a nakon toliko godina. Baš mi je drago“.

• **Kako su nastale druge podružnice sadašnje regionalne kancelarije?**

Podružnice su nastajale isključivo kao naš odgovor na inicijativu iz lokalne sredine. Došli su nam ljudi iz Novog Sada i rekli da žele da rade isto što i mi. Isti slučaj bio je i sa ljudima iz Požarevca, a kasnije i sa ostalim gradovima širom Srbije. Nismo uopšte imali neki sistematski pristup, nego su se oni sami javljali, a mi bismo podržali inicijativu. Vrlo brzo smo imali trinaest regionalnih kancelarija i samo tri nisu opstale do danas. Tih godina jedna od naših najaktivnijih podružnica je bila kinkindska. Onda se predsednik te podružnice preselio za Novi Sad, a nakon njegovog odlaska, posle nekoliko godina nažalost se i ugasila. Nekada rad naše kancelarije je posledica inicijative grupe ljudi koja to krene da gura ali nekada nažalost to ne opstane, mada

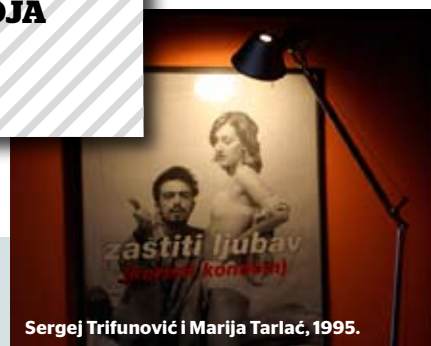
mogu da kažem sa ponosom da od trinaest kancelarija koje smo imali deset ih je opstalo do danas što je veliki uspeh.

• **Regionalne kancelarije danas funkcionišu kao zasebne celine?**

Kada smo 2006. godine u JAZAS-u odlučili da uvedemo princip samoodrživosti kancelarija to je bilo jako turbulentno vreme unutar organizacije. Shvatili smo da je vreme za reforme i 2005. godine smo ih otpočeli u organizaciji. Godine 2006. smo zamolili kancelarije da počnu da razmišljaju o tome da više od beogradske kancelarije ne očekuju pomoć na način koji su je dobijali ranije. Ostali smo raspoloženi da radimo zajedno na programima, ali smo tražili da vremenom postanu samoodrživi. Sećam se tog, za nas istorijskog sastanak, u Golupcu. Tada su se okupili svi predsednici kancelarija i dogovorili smo se: „Vidimo se za godinu, dve na ovom istom mestu. Ko preživi biće sa nama, ko ne preživi mora da shvati da nije ni zaslužio da opstane. Svaka kancelarija mora da nauči da bude samoodrživa i da sama prikuplja sredstva za ostvarenje svojih programa. Mi ćemo da dajemo štampani materijal, podršku i znanje, ali ne možemo finansirati više programe po unutrašnjosti jer se promenila situacija, promenile su se okolnosti“. Nakon toga ugasile su se, nažalost, tri kancelarije.

Kampanja Ali uvek sa kondomom, 2004.

Sergej Trifunović i Marija Tariać, 1995.

TEMA BROJA

Mislim da smo prošli kroz jednu katarzu i postavili organizaciju na zdrave noge i uradili nešto što se zove transformacija iz jednog pokreta u mrežu deset nezavisnih organizacija koje funkcionišu i rade manje ili više uspešno u svojim sredinama. Možda će nekom to neskomotno da zvuči ali zaista mislim da nijedna organizacija u Srbiji u proteklih šesnaest godina nije uspešla da postigne takav konsenzus u društvu kao što je to uradila Omladina JAZAS-a. Mi smo uspeali da dobijemo podršku i potvrdu od crkvenih i religijskih do svih političkih lidera, širokog spektra stranaka, da je ono što radimo korisno za mlade u Srbiji i za naše društvo. Uspeli smo da budemo bliski politici kreiranja HIV-a/AIDS-a, a sa druge strane da ne uđemo u ono što se zove dnevna politika i da naš rad ne bude politički obojen.

- **Kako je Omladina JAZAS-a počela da promovise kondom kao sredstvo zaštite od HIV-a i kako su ljudi reagovali na pominjanje seksualnosti, kondoma, side. To su tada bile tabu teme, zar ne?**

Mi smo jednostavno sledili neke trendove iz sveta. Moram da kažem da mi nismo izmišljali toplu vodu. Sa jedne strane pratili smo svetske trendove gledali smo šta se radi, a sa druge mi smo te svetske trendove donosili u zemlju koja je u to

vreme bila jako izolovana. Bili smo pod embargom Ujedinjenih nacija, putovanje stanovništva van zemlje i dolazak stranaca u zemlju su bili vrlo ograničeni, bilo je vreme rata u okruženju, a potom i vreme rata u samoj Srbiji, a mi smo se jednostavno trudili da to nikako ne utiče na naš rad i da zaista donosimo iskustva iz sveta kod nas. Međutim, ono što je jako važno jeste da mi nikada nismo ta iskustva nekritički primenjivali, nego smo ih prilagođavali neposrednim okolnostima u Srbiji i potrebama našeg društva. Svako društvo je drugačije, ima drugačije kulturne obrasce, drugačiju tradiciju, drugačije odnose unutar porodica, drugačije neke socijalne stavove i nemoguće je jednostavno raditi na prevenciji HIV-a kao otvarati McDonald's restorane po svetu, što bi rekao jedan profesor socijalne medicine sa beogradskog Medicinskog fakulteta. Mi smo se trudili da izgradimo sopstveni model koji je proistekao iz velikog iskustva koje smo imali. Mislim da je JAZAS, bez lažne skromnosti govoreći, jedinstven primer u svetskom sida pokretu kao organizacija koja je nastala kao posledica nacionalnih potreba u jednoj zemlji, koja pri tome postoji šesnaest godina i sve to vreme sprovodi programe, finansira se prvih deset godina prvenstveno iz domaćih sredstava, a posle toga dominantno od strane međunarodne pomoći i sve to vreme

ostane dosledna izornoj misiji i ne počne da radi neke druge programe. Druga stvar, mislim da smo zaista jedinstven primer kako je jedna nacionalna organizacija doživela, mogu slobodno da kažem, planetarnu slavu u međunarodnom sida pokretu.

- **Koje su po Vama bile najuspešnije kampanje, kada je javnost najburnije odreagovala?**

Još krajem devedesetih godina ulagali smo vrlo ozbiljna sredstva u produkciju marketinških materijala koji su nam bili neophodni za komunikaciju sa opštom populacijom. Mladi su bili cilj našeg rada prvenstveno u programu vršnjačkog obrazovanja, dok su nam kampanje služile za kreiranje opšteg stava o HIV-u/ sidi i kreiranju pozitivnog okruženja koje bi omogućilo uspešnu prevenciju. Moje mišljenje jeste da je odustajanje od kreiranja pozitivnog okruženja velika greška i što je sve usmereno samo ka vulnerabilnim grupama. Smatram da je nemoguće uticati na vulnerabilne grupe, ako se one izvlače iz konteksta društva. Kampanje su meni uvek bile najupečatljiviji deo našeg rada pošto smo ih radili drugačije od ostatka nevladinog sektora u to vreme u Srbiji. Stvarno smo se trudili da svako profesionalno uradi svoj deo posla i da se ne mešamo u ono što

Pisma podrške rabina Jugoslavije, beogradskog nadbiskupa i metropolita i Patrijarha Srpske Pravoslavne Crkve radu Omladine JAZAS-a

smo smatrali da je tudi deo posla. Tako da smo angažovali uvek najbolje marketing agencije u tom trenutku na tržištu i dopuštali im svu kreativnu slobodu dajući im naravno osnovne smernice iz onoga što je bio naš domen rada. Našu prvu kampanju je profesionalno uradila tada fenomenalna marketing agencija na srpskom tržištu *Ogilvy and Mather*, a odmah sledeću beogradska kancelarija agencije *Saatchi & Saatchi* tako da mogu slobodno da kažem da devedesetih godina nije bilo nijedne dobre marketing agencije sa kojom mi nismo na neki način saradivali. Dešavalo nam se da nam se tokom godine, između kampanja, jave neki fotografi ili neke agencije i kažu da imaju sjajnu ideju za nas i da hoće da nam je poklone. Tako smo nekada izdavali plakate bez ikakvog povoda samo zato što se kreativni naboj u agencijama u tom trenutku rodio i zato što su iznedrili nešto što je nama moglo koristiti u radu. Kada smo govorili o kampanjama Omladine JAZAS-a mi smo zaista podrazumevali ono što u najboljem smislu te reči znači. Koristili smo razne vidove komunikacije znači ne samo produkciju na primer jednog plakata pa to nazovemo kampanja kao što naše kolege danas to rade. Mi smo zaista komunicirali, mogu slobodno da kažem, punom artiljerijom. U okviru vizuelnog identiteta imali smo televizijski spot, radio džingl, *indoor*

plakate, *outdoor* plakate bilborde, rakete na autobuskim stanicama. Jednostavno kada smo pravili kampanju čitav grad Beograd i svi gradovi u Srbiji u kojima smo sprovodili kampanje, bili su preplavljeni našim preventivnim porukama. Za produkciju televizijskog spota marketing agencije *Ogilvy and Mather* je unajmila jednu izuzetno skupu i sjajnu produkcijsku kuću koja se zvala *Semio*, to je bio spot sa virusom koji skače u kondomu. Spot je bio sniman filmskom tehnikom, a filmove smo razvijali u Budimpešti, montirali u Trstu, a sve se to odvijalo 1996. godine u vreme kada je Srbija bila u blokadi pod embargom UN. To prosto u to vreme nisu radile nevladine organizacije, a mi smo od početka tako pristupali. Za snimanje spota novac smo uspeali da dobijemo od Ambasade Republike Francuske. Mi smo uvek plaćali samo ono što je pokrivalo produkcijske troškove, nismo plaćali agenciju niti njihove honorare.

• Zašto plavuša štuca dok vozi bicikl?

Ako me pitate koja mi je kampanja najupečatljivija i koja je od njih najveći trag po mom mišljenju ostavila u srpskom društvu je ona koju smo radili sa agencijom *ICPS*, a koja je imala kreativni slogan *Odigraj pametno. Nastavi život*. Da bi se desila dobra kampanja treba mnogo

kockica da se složi, mnogo situacija, neke su posledica koincidencije, neke posledica vremenskog trenutka u kome se nalazimo. Kockice su se sklopile i mi smo imali sjajnu kampanju. To je bila treća godina kako radimo sa agencijom *ICPS* i po mom nekom iskustvu treća godina je uvek najbolja da se sa agencijom radi kampanja. Prve godine oni su toliko puni kreativnog duha i toliko su ubeđeni u svoje ideje da vas ne slušaju. Sledeće godine oni već nešto nauče i tako da počinjete sa njima da komunicirate ali još uvek ne znaju dovoljno o tome i dalje žele da svoje krativno rešenje proguraju bez obzira na to da li se ono uklapa u strategiju komunikacije vas kao naručioca posla. A treće godine taj kretainvi naboj malo splasne, nadomesti ga iskustvo i znanje koje je agencija stekla i onda u tom trenutku imate pravi tajming da sa agencijom napravite nešto dobro. To je znači bila treća godina saradnje sa *ICPS*-om. Pored toga imali smo jednu neverovatnu sreću da se faks koji smo slali *Radio televiziji Srbije* izgubi tri puta na putu od generalnog direktora do EPP-a i kada smo ga već treći put poslali pozvao me je direktor EPP-a i rekao: „Izvinite molim vas opet nismo uspeali da nađemo faks koji nam je Milanović potpisao da odobrava emitovanja, ja više ne smem da ga zovem i da mu kažem da smo izgubili faks. Molim vas recite mi koliko ste ono beše

Voditelji programa na koncertu - Ivana Zarić i Saša Zalepugin, 2004.

Koncert povodom obeležavanja deset godina rada Omladine Jazas-a, 2004.

TEMA BROJA

besplatnih emitovanja vi tražili trista, je l' tako?" Ja se sećam tačno gde sam stajao, u ulici Lole Ribara, u tom trenutku kada sam čuo tih trista, iako je to bilo daleko od onog što smo mi tražili. Mi smo tražili samo sto emitovanja i ja sam samo kao u magnoventu ponovio: „Trista da, da, trista“. Tako da smo dobili trista besplatnih emitovanja u *prime time*-u na RTS-u i tih mesec dana smo se bukvalno pojavljivali nakon svake treće reklame. Pored toga, dobili smo po sto besplatnih emitovanja od Pinka, Studija B, Košave, B92, BK i od preko sedamdeset lokalnih televizija. Ovu kampanju pratio je spot koji je prikazivao momente iz života jednog običnog dečaka koji se prekida u trenutku kada je saznao da je HIV pozitivan. Ceo njegov život do tada normalan i uobičajan samo je prestao. Prestao je i da se javlja na telefon tako da mu svi ostavljaju poruke na sekretarici (glasovi majke, prijatelja, devojke koji tokom spota idu iz off-a). Tako da smo jednostavno imali jednu živopisnu priču koja je bila puna emocija. Ja se sećam da su nas tada kad god bi čuli da nešto pričamo o sidi taksisti sa kojima smo se vozili pitali: „A vi ste ona reklama Pavle Popović, jao kako je dobra reklama, sav se naježim kad god je čujem“. Ona je imala tu sreću da je mogla da se aplicira na život i da u stvari na neki način oslika život svakog građanina Srbije - bilo da je

to majka koja se pojavljuje u spotu ili Pavle Popović - običan dečak, bilo da je to otac, neko od njegovih drugova koji svi defiluju kroz spot. Naravno tu je i ona legendarna priča o plavuši koja štuca dok vozi bicikl. Naš kopirajter u to vreme nije imao nikakav vic u glavi kada je to spomenuo, ali nam se javilo nekoliko stotina građana Srbije pitajući: *Zašto plavuša štuca dok vozi bicikl?* Tako da smo u svemu tome imali to trik pitanje koje je doprinelo da se oko cele te kampanje stvori jedna fama. Mislim da je to ubedljivo naša najuspešnija kampanja. Posle toga smo imali kampanje u koje smo uložili više novca, imali smo regionalne kampanje koje smo radili sa Bosnom i Makedonijom, zatim kampanje gde su se pojavljivale javne ličnosti, ali je ta kampanja po meni zaista imala najbolji odjek, u populaciji koju smo ciljali, a to je bila opšta populacija - svi građani Srbije.

- **Spomenula bih i kampanju *Stavi orden gde ste sa nekim javnim dešavanjima dosta odskočili i u nju je bilo uključeno najviše javnih ličnosti. Sa revijom Omladine JAZAS-a Svesno se odeni zatvoren je Fashion week 1998. godine?***

Ta kampanja je bila izuzetno sofisticirana i mislim da je kreativni tim marketing agencije *Saatchi & Saatchi* u stvari najbolje shvatio ono što smo mi u tom trenutku

želeli da kažemo. Naš tadašnji *account manager*, pokojni Ognjen Mirković, sa nama je radio nekoliko kampanja pre toga i bio je trenutak da sa njim napravimo nešto jako dobro. Sećam se da je pokojni Dragan Sakan tražio da lično odobrava svaki element u kampanji zato što je jako želeo da ta kampanja uspe. To je sve nažalost rezultiralo da smo mi neka kreativna rešenja u toj kampanji dobili prilično kasno. Ali po poruci koju je slala bila je zaista najsofisticiranija kampanja koja je na najbolji način plasirala poruku o tome kako se kondom koristi, kako bi se zaštitila ljubav, a ne samo da se zaštiti život, već i da se zaštiti od neželjene trudnoće i od polno prenosivih infekcija. Znači u tom smislu je to bila sjana kampanja. Pored toga imali smo mnogo, što bi se modernim advertajzing rečnikom nazvalo, *beyond the line activities*. Tada smo napravili spektakularnu modnu reviju gde je petnaest, tada najboljih, modnih dizajnera u Srbiji kreiralo razne modele koje su poklonili našoj asocijaciji čijom smo prodajom mi skupljali sredstva. To je bilo u hotelu *Intercontinental* koji nam je besplatno dao salu i koktel posle toga. Ni na jednom događaju koji je Omladina JAZAS-a ikada organizovala nismo imali toliko kamera kao na toj modnoj reviji. Manekeni koji su nosili modele su bile javne ličnosti - košarkaši, glumci,

Kampanja povodom
Svetskog prvenstva u fudbalu 1998.

pevači, i to je bio jedan spektakularan događaj. Kada je hronika *Fashion week-a* opisivala taj završni događaj rekli su da je bilo mnogo sjajnih događaja, ali jedan koji je zasenio je upravo modna revija *Svesno se odeni* koju je organizovala Omladina JAZAS-a. I eto, jednostavno po nekim takvim izjavama u novinama pamтите koliko ste u stvari uradili dobru stvar, a pored toga smo imali i sjajne modele i sakupili ozbiljna sredstva koja smo uložili u VI odeljenje Infektivne klinike u Beogradu.

• Dobar u napadu, najbolji u odbrani.

Istakao bih jednu kampanju čiji su model posle toga mnogi kopirali. Ne mislim da su oni kopirali neko naše kreativno rešenje, i mi smo to radili jer smo videli da to rade drugi u svetu, ali prosto ne mogu da se setim da je to neko pre nas u Srbiji radio. Napravili smo kampanju povodom Svetskog prvenstva u fudbalu u Francuskoj i zamolili smo Fudbalski savez Jugoslavije da nam nam se pridruži. Pristali su, i sećam se svi fudbaleri Jugoslavije na jednoj od utakmica su nosili crvene tračice, a naš spot je presecao sve važnije utakmice koje je reprezentacija Jugoslavije u to vreme igrala. Svetsko prvenstvo u fudbalu je bilo sjajna prilika da naša poruka dopre do svih, čak i do onih koji se verovatno nikada ne bi

Učesnici osme Međunarodne letnje škole o sidi, 2006.

zainteresovali za naš rad, a to su ljubitelji fudbala koji su u prekidima utakmica morali da gledaju naš spot kondoma koji igra fudbal. Tadašnji *copywrite* je za mene jedan od najboljih koje smo imali *Dobar u napadu, najbolji u odbrani*, a uradila ga je marketing agencija *Saatchi & Saatchi*.

• Di-du-li-du-di-du da li imaš sidu?

Di-du-li-du-di-du da li imaš sidu je bila vrlo specifična kampanja jer nije bila namenjena opštoj populaciji nego donosiocima odluka i imali smo vrlo specifičnu komunikacijsku strategiju kada smo nju plasirali. Napravili smo album sa sličicama neposredno nakon Svetskog prvenstva u fudbalu, kada se upravo završila ona groznica razmene sličica i popunjavanja albuma. Na sličicama su bili srpski političari viđeni okom naših najboljih karikaturista i u albumu smo imali timove raznih stranaka, timove drugih javnih ličnosti, medija i crkve. Naravno sve te uloge u kojima su ih karikaturisti nacrtali bile su vezane za HIV/AIDS, odnosno za prevenciju side. Danas kada gledam te karikature neke od njih su mi mnogo zanimljivije nego onda, mnogo su mi duhovitije i smešnije jer kada su neke od njih opstale sve ovo vreme i ostale aktuelne nakon pet, šest godina shvatam da smo pogodili pravu stvar. Naš album

se zvao *Srpska kurton liga* i to je bila jedna prava društvena satira koju dugo nismo videli u Srbiji, koja je nažalost nestala sa našim sjajnim satiričarima Domanovićem i Nušićem. Mislim da smo uspeali da pogodimo tu satiričnu notu, da ne budemo previše vulgarni, da ne povredimo nikoga, a na kraju smo rekli *Ko se ljuti uleti mu k...i*. Tako da smatram da smo uspeali da balansiramo po toj tankoj ivici mere i napravimo jednu satiričnu kampanju. Sada da se vratim na našu komunikacijsku strategiju. Mi smo u stvari vrlo dozirano puštali informacije o tome i dva dana pre nego što ćemo pustiti sličice u promet, najbolje od tih sličica podelili smo našim prijateljima u političkim krugovima gde se podigla tenzija. Svi su se trudili da nađu vezu sa nama i da dobiju te sličice unapred. Tada sam dobijao silne mejlove i telefonske pozive kako bismo im dali sličice, a mi smo se držali strogo unapred utvrđene komunikacijske strategije i vrlo dozirano puštali po neku od karikatura u tu polu-javnost odnosno u krugove ljudi koji su bili oslikani na samim karikaturama. A kampanja je imala sjajan *copywrite* koji je izazvao mnoge kontraverze i drago mi je i danas što smo imali hrabrost da istrajemo u tome iako su nas mnogi optuživali. Slogan je proistekao iz vremena pojave HIV-a/AIDS-a i mi koji smo od samog početka u tom pokretu

TEMA BROJA

Radionica na Međunarodnoj letnjoj školi o sidi, 2006.

sećamo se jedne pesmice sa beogradskih ulica *Di-du-li-du-di-du da li imaš sidu?* Mi smo od jedne čisto beogradske priče, koje se sećaju sredovečni Beograđani, napravili slogan kampanje. Pre svega smo napravili jednu fokus grupu ljudi koji žive sa HIV-om da vidimo da li bi njih uvredilo kada bi tako nešto čuli. Nakon vrlo pozitivnih reakcija koje smo od njih dobili, mi smo krenuli u kampanju. Najviše su se protiv toga pobunili lažni dušebrižnici i zaštitnici osoba koje žive sa HIV-om, a to su lekari koji su u to vreme vrlo stigmatizovali tu populaciju. Ne može se naravno uopšteno govoriti, ali to je profesija koja je sistematski odbijala da pruži zdravstvenu zaštitu ljudima koji žive sa HIV-om. Ti ljudi su našli za shodno da u svojim stručnim časopisima upoređuju naš slogan sa *Tika-taka-tak da li imaš rak?* Taj slogan je ukazivao na elementarno nepoznavanje epidemije i prirode fenomena HIV-a i nemogućnost da se on uporedi sa bolešću kao što je rak. Rak nije zarazna bolest i rak se ne može preneti sa čoveka na čoveka. Upravo je zato ta sarkastična poruka *di-du-li-du-di-du* imala u svom humoru u stvari jednu zastrašujuću poruku o tome koliko društvo stigmatizuje HIV pozitivne, a koliko društvo nije takvo kada su druge bolesti u pitanju. Naše kolege to nažalost nisu shvatile.

• Međunarodna letnja škola STOP AIDS je bila važan projekat za Omladinu JAZAS-a. Recite nam nešto više o njoj i razvoju saradnje na međunarodnom nivou.

Prvi vršnjački edukatori su nastali nakon prve Međunarodne letnje škole o sidi i to su bili uglavnom studenti medicine sa izuzetkom nas par. Profesorka dr Viktorija Cucić, dr Vesna Bjegović i dr Dubravka Salemović čine trio koji nas je edukovao da postanemo vršnjački edukatori o HIV-u. Moram reći da je *spiritus movens* i idejni tvorac te letnje škole bila Jelena Zajeganović koja je posle radila sa nama u JAZAS-u, a sada vodi program za mlade u UNICEF-u.

Letnja škola je sjajan program koji je trajao punih deset godina kroz koji smo okupljali mlade ljude iz raznih krajeva sveta, univerzitetske studente i koje smo obučavali da postanu vršnjački edukatori. To je bila prilika da promoviramo naš model edukacije, potom i da ga usavršimo iskustvima koja su dolazila iz drugih zemalja. Mislim da su, pre svega kao mesto razmene znanja i iskustva sa našim kolegama iz sveta, te letnje škole igrale značajnu ulogu u formiranju našeg modela vršnjačke edukacije koji je posle toga postao zaista, bez lažne skromnosti, planetarno slavan. Mi smo organizujući letnju školu svake godine imali po stotinjak studenata iz

dvadesetak zemalja sveta i uspeli smo da od te škole napravimo ozbiljan događaj gde smo imali po četrsto, petsto aplikacija za sto mesta. U tom smislu je letnja škola odigrala značajnu ulogu u razvoju naših programa i nas kao organizacije, a potom nam je napravila veliki broj kontakata koji su nam posle toga veoma koristili. Žao mi je što taj program danas ne sprovodimo, jer zahteva zaista mnogobrojne ljudske kapacitete, a mi smo danas orijentisani ka implementaciji programa i mislim da ćemo tu energiju i tu količinu motivacije teško ponovo napraviti kod naših volontera. Moram reći da je 95% programa letnje škole implementirano na čisto volonterskoj osnovi.

Što se tiče međunarodne saradnje ona je naravno bila važna pre svega za nas kao organizaciju da iskustva koja su imala dobre rezultate u borbi protiv sive u raznim zemljama sveta mi donesemo u Srbiju i da počnemo da ih sprovodimo. Nismo izmišljali toplu vodu, već smo videli šta deluje u svetu i onda smo to prilagođavali potrebama srpskog društva. U tom smislu mi smo međunarodnu saradnju uvek videli samo kao priliku da naučimo nešto novo i naravno da predstavimo šta smo mi u Srbiji uradili i da ponudimo drugim zemljama ta naša iskustva koja smo imali. Mislim da smo možda čak u ovom drugom aspektu mogli više da uradimo, da smo

Marš solidarnosti u Novom Sadu, 2007.

mogli više da promovišemo naše uspešne modele, ali uvek je bolje kada vi znanje koje neko drugi ima donosite u zemlju nego kada to znanje odlazi iz zemlje. Tako da sam zaista ponosan na to što smo mi kao Omladina JAZAS-a ovih šesnaest godina našeg postojanja pratili svetske trendove i uvek išli u korak sa onim što daje dobre rezultate.

- **Sretali ste mnoge zanimljive i važne ljude na međunarodnim događajima. Ko Vas je najviše impresionirao?**

Ričard Gir. Ja sam sedeo u drugom redu na Generalnoj skupštini UN, a u prvom redu su sedeli generalni sekretar UN, tada je to bio Kofi Anan, Ričard Holbruk koji je bio i danas je direktor *Bussines Coalitions against AIDS*, predsednik Klinton fondacije, bivši američki predsednik Bil Klinton i Ričard Gir koji je tada došao kao promoter tog skupa u palati UN na Ist Riveru u Nju-jorku. Kada vidite odnos tih ljudi prema Ričardu Giru vi shvatite kolika je on zvezda i da se oni ulagaju njemu uključujući i Kofi Anana i Bila Klintona, a da ih on gleda sa jasnim stavom ko je tu gde. On je seo ispred nas, a mi smo tada uradili nešto što se ne sme u UN, demonstrirali smo protiv neke odluke koju je Generalna skupština htela da donese. Nas su odmah naravno, u pratnji policije, izbacili,

oduzeli su nam propusnice za palatu UN i tek na intervenciju Kofi Anana vratili su nam ih nazad. U svakom slučaju, Ričard Gir se okrenuo ka nama, pokazivao nam je palcem da podržava to što radimo, a Vupi Goldberg koja je tada bila na bini i koja je imala pravo da govori, za nama je ponavljala sve što smo mi vikali i na taj način nas podržavala.

- **Gde je Omladina JAZAS-a sada u odnosu na početak priče?**

Nismo se udaljili od naše misije i ostali smo verni sebi, ali promenilo se malo vreme i drugačije se danas radi. Ono što meni teško pada i zbog čega preispitujem svoj rad u Omladini JAZAS-a jeste to što mi danas radimo kao birokrate, sedimo u kancelariji, sprovodimo projekte, pišemo izveštaje, brojimo indikatore, radimo monitoring i evaluaciju naših aktivnosti, a to je daleko od onoga što smo radili kada smo kao omladinski aktivisti počinjali. Znam da svako vreme nosi svoj način rada i da smo ovako mnogo efikasniji, više pomažemo narodu u Srbiji, ali nekako nisam zamišljao sebe kako sedim i hiperprodukujem *e-mailove* u kancelariji. Jednostavno kad novac stigne vi imate određenu odgovornost jer taj novac zahteva svoje procedure. Kada sprovodite programe koji danas mnogo koštaju morate da podnosite adekvatne

izveštaje, morate da taj novac i aktivnosti implementirate u skladu sa onim kako ste to napisali u projektu, a sve to zahteva angažovanje na jedan drugi način, a ne na onaj način na koji smo ranije radili. I druga stvar, mi smo sada postali organizacija koja ima profesionalnu stručnu službu, ali koja je zadržala i volontersku službu. Danas radimo na profesionalan način u radno vreme, a nekada smo radili 24 sata dnevno, 7 dana u nedelji, 365 dana u godini. Sedeli smo 31. decembra do uveče i već 1. januara bismo bili smo u kancelariji i razmišljali šta ćemo dalje. To vreme je nažalost prošlo, došao je novac u ovu našu borbu. Nekada smo bili jedina organizacija koja se bavila borbom protiv ove bolesti zajedno sa našim kolegama iz velikog JAZAS-a. Danas ima preko trideset organizacija kojima je primarna misija borba protiv side u Srbiji, tako da u tom spektru organizacija prosto morate da se ponašate drugačije.

OMLADINA JAZAS-A U POSETI PREDSEDNIKU REPUBLIKE

Piše: Dejana Ranković

KONTAKTIRAMO

Predsednik Republike Srbije Boris Tadić je 29. novembra 2010. godine primio predstavnike Omladine JAZAS-a, Karla Borasa, izvršnog direktora organizacije i Dejanu Ranković, koordinatorku projekta „Unapređenje pravnog položaja ljudi koji žive sa HIV-om“. Tom prilikom predstavnici Omladine JAZAS-a upoznali su predsednika sa najnovijim podacima o širenju epidemije HIV-a u Srbiji i položaju osoba koje žive sa ovim virusom. Predsednik Boris Tadić je kao psiholog učestvovao na tribinama Omladine JAZAS-a tokom devedesetih godina.

- Često ste kao predavač učestvovali na tribinama Omladine JAZAS-a tokom devedesetih godina. Šta je bio Vaš motiv da se uključite u borbu protiv side u našoj zemlji?

Moj primarni motiv je bio zaštita zdravlja mladih ljudi koji su dolazili da učestvuju na tribinama, ali i učešće u širem procesu obrazovanja mladih. Ja sam tada i kao nastavnik u školi bio u situaciji da sa svojim učenicima o tome razgovaram. Ako je to doprinelo da naša zemlja ima dobre rezultate u borbi protiv side, ja sam zbog toga vrlo zadovoljan.

- Šta je Vaša poruka mladima u Srbiji povodom predstojećeg Svetskog dana borbe protiv side?

Svi treba da pristupe procesu prosvetila- nja jer sida danas ne predstavlja problem kao pre deset godina i HIV pozitivne osobe danas mogu da žive kvalitetnim načinom života uz redovnu terapiju. Dobro je da kod nas lekove za obolele pokriva Zavod za zdravstveno osiguranje. Kroz proces edukacije možemo da postignemo

da HIV pozitivne osobe ne budu izopštene iz društva. Tim problemom treba da se bavimo svi i to je jedini pravi put.

- U Narodnoj skupštini Republike Srbije je nedavno, na inicijativu Omladine JAZAS-a osnovana prva neformalna parlamentarna grupa za HIV i reproduktivno zdravlje, koja je već uticala na promenu nekih zakona da bi se poboljšao pravni položaj ljudi koji žive sa HIV-om. Šta političari mogu da učine u borbi protiv side?

Okupljanje grupe narodnih poslanika koji se bave sidom je sjajna ideja. Ja pružam podršku svima onima koji se bave unapređenjem položaja ljudi čija su prava ugrožena, uključujući i ljude koji žive sa HIV-om. Parlament, pored svoje zakonodavne uloge, može da učestvuje u procesu prevencije prosvetiteljski. Ja sam nedavno čuo za problem nedovoljnog testiranja u našoj zemlji, odnosno da smo mi među zemljama sa najmanjim brojem testiranih na HIV u Evropi. Nema razloga da tako

bude. Umesto da se dičimo niskim brojem HIV pozitivnih osoba, trebalo bi da svi zajedno više radimo da se što veći broj naših građana testira i tako sazna svoj zdravstveni status. Tu se ogleda i uloga izvršne vlasti, pre svega Vlade Republike Srbije i nadležnih ministarstava. Svi zajedno moramo napraviti prostor u kome će građani moći da se testiraju na HIV rutinski. Ja sam na primer dobrovoljni davalac krvi i na taj način ujedno i proveravam svoj HIV status.

- Omladina JAZAS-a svake godine prvog decembra organizuje centralnu uličnu manifestaciju na Trgu Republike u Beogradu. Da li ćete doći da nas posetite i time podržite naše napore?

Na žalost, biću na putu van zemlje, ali svakako ću doći iduće godine i ovom prilikom pružam podršku svim organizacijama koje će tog dana na Trgu Republike zajedno sa vama dati svoj doprinos u borbi protiv side. Omladini JAZAS-a želim puno uspeha u radu i čestitam šesnaest godina istrajne borbe protiv HIV epidemije u Srbiji.

NEKADAŠNJI VOLONTERI - SADAŠNJE KOMŠIJE

Piše: Ljiljana Mihajlović

U želji da motivišem neke nove klince da se odluče za volontiranje, pričala sam sa sjajnim, profesionalno i privatno ostvarenim ljudima, nekadašnjim volonterima Omladine JAZAS-a, a sadašnjim komšijama i dragim prijateljima. U Omladini JAZAS-a su nastajala prijateljstva koja traju preko deset godina, sticalo se znanje i veštine što je od njih napravilo uspešne i svestrane ljude. Sve ove ljude je vodila ista ideja i želja da ova nacija počne da upražnjava bezbedan seks i bez straha pruži ruku HIV pozitivnoj osobi. Kasnije su od ove ideje razvijeni mnogobrojni programi koji se i danas sprovode. Ljudi sa kojima sam pričala odrastali su zajedno sa mnom devedesetih godina. Bile su to godine rasula, raznih tabua, društvene degradacije i opšte demotivisanosti. Iako je sada reč borba zamenjena terminom nacionalni odgovor na sidu, ja ću uvek govoriti borba jer ona to zaista i jeste. Pri tome, svi mi saborci smo vođeni istom idejom i energijom. Sada je neko drugo vreme i ovi naši klinci odrastaju u malo drugačijem sistemu vrednosti, sa donekle srušenim tabuiama i mnogo većim mogućnostima samoostvarivanja. Postoji mogućnost da se u sve ubrzanim životu i u sve žešćoj borbi za svoje mesto i mladi ljudi dehumanizuju i propuste osećaj lepote davanja. Verujem da će kroz izjave nekadašnjih volontera neki sjajni mladi ljudi prepoznati sebe i poželeti da krenu njihovim putem, ali sprovodeći svoje revolucije i boreći se protiv side oružjem svoje generacije. Toplo preporučujem.

Petar Ogrizović, **profesor matematike i računarstva**

Pitala sam i Petra zašto je odlučio da postane volonter Omladine JAZAS-a i evo šta je odgovorio: „Neposredan povod bio je poziv profesorke engleskog u Gimnaziji u Pančevu, gradu u kome sam živio. Na času nam je predstavila program obuke za vršnjačke edukatore koji su, početkom 1997. godine, organizovali Crveni krst i Omladina JAZAS-a. To je zvanična verzija. Istinu govoreći, nas nekoliko iz odeljenja prijavilo se jer smo čuli da nećemo ići u školu nedelju dana, dok bude trajala obuka. Ironija je bila da zbog štrajkova u prosveti škole nisu radile tokom te nedelje. Ipak, svi smo uspešno završili kurs i ubrzo počeli da održavamo časove u školama u Južnobanatskom okrugu, a uskoro smo i sami, uz pomoć centrale u Beogradu, organizovali školu za edukatore. Krajem 1997. godine osnovali smo podružnicu Omladine JAZAS-a u Pančevu“. Bilo je mnogo toga interesantnog tokom sedam godina koliko je Petar proveo u ovoj organizaciji, a za pitanje čime se bavio u njoj izdvojio je vršnjačku edukaciju, odnose sa javnošću, rad na AIDS info telefonu i sekretarska

funkcija. Šta je najupečatljivije čega se Petar seća iz ovog vremena? „Neverovatna količina energije i posvećenost volontera koji su u to vreme stvarali Omladinu JAZAS-a. Krajem devedesetih godina prošlog veka okolnosti u kojima smo živeli drastično su se razlikovale od današnjih. Omladina JAZAS-a odnosno kancelarija u ulici 27. marta bila je oaza usred ludila koje je vladalo u državi i društvu“. U poslovima kojima se bavio neposredno po odlasku iz organizacije (odnosi sa javnošću, marketing) naučeno u Omladini JAZAS-a veoma mu je koristilo. U poslu kojim se danas bavi - ne toliko. Ipak, situacije koje je proživio sa ljudima u organizaciji, prijateljstva, uspomene i iskustva koja je stekao smatra neprocenjivim. Petar živi i radi u Beogradu. Predaje matematiku i računarstvo u Obrazovnom sistemu „Ruder Bošković“. Petrova poruka volonterima glasi ovako: „I sami znate da volontiranjem u ovoj organizaciji pomažete da se smanji broj novoinficiranih, kao i da ljudi koji žive sa HIV-om/sidom budu bolje prihvaćeni u našem društvu. Kada vam se posao učini napornim, samo pomislite da ste, radeći danas, spasili bar jedan ljudski život. Ono što tada budete osetili ne može se opisati. Zar ne?“.

KONTAKTIRAMO KOMŠIJE

Petar Ogrizović

“Omladina JAZAS-a odnosno kancelarija u ulici 27. marta bila je oaza usred ludila koje je vladalo u državi i društvu.”

Filip Kočić

„Najupečatljiviji su energija i zadovoljstvo koje smo imali radeći jedan plemenit i društveno odgovoran posao na kreativan i zabavan način.“

Petar Orlović

„Delite znanje i budite spremni da prihvatate različito - u svakom pogledu.“

Aleksandar Sekulić

Filip Kočić, ekonomista

„Bila mi je zanimljiva ekipa koju sam tu zatekao kao i razlog zbog koga su se okupili. A i došao sam u *paketu* sa svojim nerazdvojnim prijateljima i odlučili smo da se tu *malo* zadržimo.“ - odgovorio je Filip na pitanje zašto je postao član Omladine JAZAS-a. A šta je najupečatljivije čega se seća iz vremena volontiranja i da li mu je iskustvo i znanje stečeno tokom tog perioda pomagalo kasnije u životu - „Najupečatljiviji su energija i zadovoljstvo koje smo imali radeći jedan plemenit i društveno odgovoran posao na kreativan i zabavan način. Najznačajnije je to što smo sami bili idejni tvorc i realizatori jednog tako velikog i značajnog poduhvata koji i danas živi. A kroz sve ovo mi smo se i dobro zabavljali. Kao firma iz snova u kojoj biste želeli da radite. Stečeno iskustvo je bilo od neprocenljivog značaja za sva moja potonja angažovanja. Saradnja sa velikim brojem ljudi u organizaciji, državi, svetu, javni nastupi, naizbežna birokratija, nova znanja i veštine, putovanja, druženja... sve to se duboko ugradilo u moj profil i olakšalo mi snalaženje u novim životnim, ličnim i profesionalnim okolnostima.“ Filip poslednjih godina radi na Beogradskom sajmu kao analitičar. Sadašnjim volonterima je poručio: „Ne sputavajte svoju maštu, kreativnost i energiju. Iskažite ih slobodno, jedino tako ćete moći da uradite nešto korisno, lepo i značajno na šta ćete biti ponosni i što će ostati iza vas.“

Petar Orlović, DJ

Petar je odlučio da postane volonter Omladine JAZAS-a jer je u tom momentu mislio da može da promeni svet. „Da, doslovno da ga promenim jer sam bio prepun entuzijazma, mlad i željan novih saznanja.“ Tokom volontiranja bavio se edukacijom iz oblasti bolesti zavisnosti i HIV-a/side, i učestvovao je u organizovanju raznih manifestacija od kojih ističe *Tramvaj ljubavi*. „Najupečatljivije što mi je ostalo iz tog vremena jeste osećaj beskonačne slobode dok širiš znanje i takođe upijaš mnogo novih stvari. Upoznao sam izuzetne ljude.“

Smatra da je boravkom u Omladini JAZAS-a stekao i unapredio svoje komunikacione sposobnosti i spremnost da prihvati tuđe mišljenje, čak iako se ne slaže sa njim. Tolerancija koju je razvio je nešto na šta je posebno ponosan. Petar se sada bavi web hostingom i radi kao DJ. Novim generacijama volontera poručuje: „Verujte u sebe i u pomoć drugima. Delite znanje i budite spremni da prihvatate različito - u svakom pogledu.“

Aleksandar Sekulić, saradnik u Agenciji za privredne registre

Aleksandar je od svog društva čuo kako se u Omladini JAZAS-a okuplja super ekipa i rešio je da se i on učlani. Nakon boljeg upoznavanja rada organizacije svidela su mu se ideje humanitarnog rada i pružanja pomoći ljudima kojima je ona neophodna, a naročito mu se dopalo što baš on može da bude u mogućnosti da prenese znanje mladima kako da sačuvaju svoje zdravlje. Bio je edukator i trener na temu HIV-a/side, kasnije je postao asistent koordinatora i na kraju koordinator programa vršnjačke edukacije. „Najupečatljivija za mene je bila energija ljudi koja je stremila ka ostvarenju višeg cilja za dobrobit mladih u Srbiji i cela priča da kroz druženje se ostvari nešto korisno za ovo društvo“ - ističe Aleksandar. Tokom volontiranja stekao je sposobnost rada u timu, u stresnim i napetim uslovima, organizacione sposobnosti. Smatra da se stečeno znanje i iskustvo nakon deset godina provedenih u ovoj organizaciji može iskoristiti na svim poljima rada. Od februara 2010. godine Aleksandar radi u Agenciji za privredne registre. Pre toga je radio u organizaciji Univerzijade Beograd 2009. godine kao asistent koordinatora za trening i obuku deset hiljada volontera. Zahvaljujući iskustvu stečenom u Omladini JAZAS-a, smatra da je bio sposoban da obavlja posao na Univerzijadi. Volonterima Aleksandar poručuje: „Istrajte u ideji da pomognete u edukaciji mladih kojima je to preko potrebno i ne dozvolite sebi da padnete kada je teško. Ako padnete, ustanite i nastavite još jači i odlučniji“.

Marija Raković, defektolog

Ideja da se uključi u rad Omladine JAZAS-a Mariji je došla od dr Dragana Delića, tadašnjeg načelnika Klinike za infektivne i tropske bolesti u Beogradu, kod koga je otišla u želji da volontira na odeljenju gde se nalaze oboleli od side. Od ućlanjenja, sve vreme koje je provela u Omladini JAZAS-a, Marija je bila posvećena pružanju psihosocijalne pomoći osobama koje žive sa HIV-om/sidom. Kao najupečatljivije što je ponela iz ove organizacije bilo je druženje. Na pitanje da li joj je iskustvo i znanje koje je stekla u Omladini JAZAS-a pomoglo u kasnijim profesionalnim angažmanima, Marija je odgovorila: „Naravno da mi je pomoglo jer sam u Omladini JAZAS-a naučila mnogo, počev od toga da uključim kompjuter, da napišem pismo medijima, da nastupam u javnosti, da pišem projekte.“ Marija trenutno radi u Ujedinjenim nacijama - Populacionom fondu UNFPA, a volonterima poručuje da istraju u svojoj želji da pomognu drugima.

Dr Miloš Stojanović, stomatolog

Miloš je tokom studija stomatologije upoznao devojku koja je bila član Omladine JAZAS-a i ona ga je uputila u rad organizacije. „Devedesete svakako nisu nudile mogućnost da se osećate da ste deo sveta, a Omladina JAZAS-a je upravo nudila to - nove ljude, nove ideje, novu energiju“. Počeo je kao volonter, vršnjački edukator i neko ko je učestvovao u organizaciji kampanja za 1. decembar, da bi kasnije bio zaposlen na poziciji koordinatora za vršnjačko obrazovanje. Ipak, najsrećnija uspomena mu je iz vremena kada je bio vršnjački edukator. Najupečatljivija sećanja na Omladinu JAZAS-a vezana su za dobre ljude i neverovatan broj ambicioznih osoba koje su bile posvećene istom cilju. Od profesionalnih dostignuća, u godinama volontiranja, ističe učešće na Specijalnoj sesiji o HIV-u/sidi na Generalnoj skupštini Ujedinjenih nacija 2001. godine. „Rad u nevladinoj organizaciji omogućava da shvatite kakvi su zaista problemi osoba kojima želite da pomognete ili kojima su vaši programi usmereni. Razumevanje

prioritetnih potreba ciljane populacije i mogućnost kreiranja preventivnih programa u skladu sa tim znanjem je veliko iskustvo, gde svakako imate mogućnost da se uverite da su vaši projekti ipak imali uticaja. Projektni menadžment i veština rada sa osobama različitog profesionalnog statusa jesu veštine koje mi danas omogućavaju produktivniji rad“.

Miloš trenutno radi u kancelariji UNODC kao nacionalni projektni oficir na implementaciji dva regionalna projekta u vezi sa substitucionom terapijom narkotika i razvoju komunikacionih veština u porodicama u vezi sa drogom, kriminalom i HIV-om/sidom. Na kraju razgovora poručio je volonterima: „Budite strpljivi, gladni znanja i putujte“.

Bojan Tačević, glavni i odgovorni urednik kanala Film plus

U želji da se bolje upozna sa problematikom side u našem okruženju i da stekne više znanja o ovoj oblasti, Bojan je postao član Omladine JAZAS-a. Počeo je kao vršnjački edukator, ali to nije jedino što je radio u Omladini JAZAS-a. „Bio sam edukator na temu prevencije HIV-a, predavač i edukator na temu bolesti zavisnosti, organizovao sam tribine, a bogami radio i kao sistem administrator, lepio plakate, pomagao u organizaciji nekoliko anti-AIDS žurki uključujući i barem dva *Tramvaja ljubavi* i nekoliko centralnih uličnih manifestacija povodom 1. decembra, neko vreme sam vodio AIDS info službu. Mnogo je tu zaduženja bilo.“ - šaleći se dodaje Bojan. Za njega su najupečatljivije bile Međunarodne letnje škole STOP AIDS organizovane na Kopaoniku, kao i sva samostalna predavanja i tribine koje je održao. Iskustvo koje je stekao u organizaciji posla, kao i u komunikaciji sa ljudima pomagalo mu je u svim poslovima koje je od tada radio. Bojan sada radi kao glavni i odgovorni urednik na kanalu *Film+*, a bavi se i video montažom i ovaj posao obavlja za nekoliko sportskih kanala. Njegova poruka za volontere glasi: „Mislim da svako ko se aktivira kao volonter treba da zna da je volonterski posao nešto nesebično gde čovek pruža 100%. Verujte mi iskustvo koje steknete radom u nekoj organizaciji će vam značiti u budućnosti.“

Marija Raković

Miloš Stojanović

“ Devedesete svakako nisu nudile mogućnost da se osećate da ste deo sveta, a Omladina JAZAS-a je upravo nudila to - nove ljude, nove ideje, novu energiju. ”

Bojan Tačević

Gordana Crevar

“ Članstvo u Omladini JAZAS-a vam može pomoći i doneti mnogo lepog. Potrudite se i iskoristite mogućnosti koje vam se pružaju. ”

Predrag Stojičić

Mirjana Arsić

Gordana Crevar, psiholog

Gordana je čula pozitivna iskustva svoje sestre Slobodanke koja je tada volontirala u Omladini JAZAS-a pa se i sama zainteresovala za rad u ovoj organizaciji. U tom periodu je želela da se bavi vanškolskim aktivnostima koje bi zadovoljile njenu potrebu za altruizmom. HIV i narkomanija su bile teme koje su je oduvek interesovale i želela je da nauči više o tome, kao i kao da stečeno znanje prenese dalje. Učlanila se, završila školu za edukatore i postala je vršnjački edukator za HIV/sidu i bolesti zavisnosti. Rado se seća dobrog druženja, škola za edukatore, putovanja i susreta sa mnogim mladim ljudima sa kojima je delila interesovanja. Kroz rad u ovoj organizaciji stekla je veštine javnog nastupa, prezentacije naučenog i implicita znanja o grupnoj dinamici. Gordana je trenutno na master studijama iz kliničke psihologije na Filozofskom fakultetu, edukant je grupne analize u Udruženju grupnih analitičara u Beogradu i zaposlena je u kompaniji *Communication Plus* koja se bavi konsaltingom i menadžmentom u telekomunikacijama. Mladim ljudima koji imaju slobodnog vremena Gordana poručuje: „Članstvo u Omladini JAZAS-a vam može pomoći i doneti mnogo lepog. Potrudite se i iskoristite mogućnosti koje vam se pružaju“.

Dr Predrag Stojičić, lekar

Prelepe devojke i blizina njegovoj tadašnjoj srednjoj školi, Petoj beogradskoj gimnaziji i borba protiv side, pride, opredelili su Predraga da poseti Omladinu JAZAS-a i postane volonter. Tu je bio i ostao pre svega vršnjački edukator. Povremeno je obavljao funkcije koordinatora Odseka vršnjačke edukacije, člana Upravnog odbora i predsednika organizacije. Na pitanje šta je najupečatljivije čega se seća iz vremena provedenog u Omladini JAZAS-a, Predrag je odgovorio: „Letnje škole u svim javnim oblicima“. Sve što danas radi ima neke veze sa Omladinom JAZAS-a, te je na pitanje da li mu je ono što je naučio u ovoj organizaciji olakšalo buduća angažovanja odgovorio ovako:

„Postao sam i ostao veliki poštovalac snage zajednice. Izbacio reč nemoguće iz rečnika. Naučio da onaj ko ne pita, ne može ni da dobije. Trudim se da budem zahvalan što češće“. Sada radi u Ministarstvu zdravlja Republike Srbije na projektu promene načina finansiranja u zdravstvu. Kao čovek koji je ostavio veliki deo sebe u Omladini JAZAS-a obraća se sadašnjim i budućim volonterima porukom: „Stay hungry, stay foolish“.

Mirjana Arsić, politikolog za međunarodne poslove

Mirjana je postala volonter Omladine JAZAS-a sa sedamnaest godina. Bila je radoznala, želela je da radi nešto korisno, da uči, da se druži i učestvuje u humanitarnom radu. Prvo je bila vršnjački edukator o HIV-u/sidi, potom saradnik u Odseku za odnose sa javnošću. Pored ovoga bavila se međunarodnom saradnjom i bila je koordinatorica projekta *Pravo da znam*. „Fantastična energija, ljudi kojima ništa nije teško, koji sa puno entuzijazma žele i mogu“ je nešto što Mirjana ističe kao najupečatljivije sećanje iz volonterskog perioda, i dodaje „Mnoštvo događaja, puno uložnog truda, novih ideja koje nisu jenjavale, kreativnosti, ljubavi...“. Omladinu JAZAS-a smatra svojom školom za buduću profesionalni rad. Iskustvo i znanje, kontakti i stečene veštine (komunikacija, timski rad, pisanje i menadžment projekta, javni nastup, vršnjačka edukacija) su joj olakšali buduće poslove i doprineli osećaju sigurnosti i želji da napreduje. Već tri i po godine radi u Ministarstvu omladine i sporta, u Sektoru za omladinu, na poslovima međunarodne saradnje mladih. Imajući u vidu da je ovo Ministarstvo takođe mlado, formirano 2007. godine, učestvovala je u svim procesima važnim za razvoj omladinske politike - izrada Nacionalne strategije za mlade i akcionog plana, saradnja sa nevladinim organizacijama, institucijama i međunarodnim partnerima, razvoj mreže Kancelarija za mlade, pisanje i sprovođenje projekata. „Trudite se i u tom procesu uživajte“ - poruka je koju Mirjana šalje volonterima i mladim ljudima koji to nisu.

Dr Slobodanka Boba Crevar,
lekar - specijalizant interne medicine

Slobodanka je na moje pitanje zašto je odlučila da postane volonter baš u Omladini JAZAS-a odgovorila: „Upravo se završilo bombardovanje, situacija nije bila sjajna i u svaku poru se umešala politika, a ja sam čula za organizaciju koja se bavi borbom protiv side. Kada sam bila mala, mislila sam da ću kada porastem naći lek protiv side. Kasnije sam shvatila da to nije tako jednostavno i prihvatila rad u Omladini JAZAS-a kao odgovarajuću zamenu. Otišla sam na intervju za školu za edukatore i sve mi je izgledalo interesantno. Pomislila sam zašto ne bih izdvojila malo svog vremena“. Boba je kasnije postala trener u oblasti HIV-a/side i bavila se pružanjem psiho-socijalne pomoći osobama koje žive sa HIV-om/sidom. Bila je i član Upravnog odbora Omladine JAZAS-a. Jedan od najdubljih utisaka na nju tokom volontiranja ostavio je prvi susret sa osobom koja boluje od side. „Pored toga, treba biti iskren i reći da su druženja, putovanja i prijateljstva bila fenomenalna, kao i poneka čarka, ljutnja ili pak čišćenje kancelarije“. Volontirajući, Boba je savladala korišćenje računara, unapredila znanje engleskog jezika, naučila kako da nastupa pred ljudima i da predaje na način da je svi razumeju. Boba sada radi na privatnoj klinici, a sadašnjim volonterima poručuje: „U Omladini JAZAS-a ima toliko mogućnosti. Okrenite se oko sebe i videćete šta vam odgovara. Šteta je propustiti takvu šansu. Iskoristite je“.

Jelena Stojić,
doktor molekularne biologije

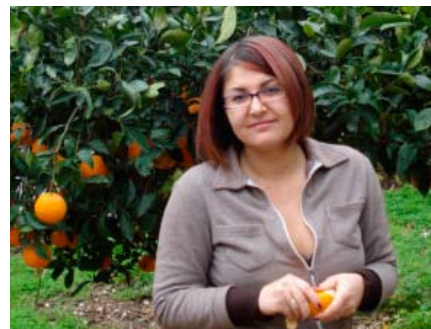
Jelena je odlučila da postane volonter Omladine JAZAS-a iz humanih razloga. „Ideja informisanja mladih ljudi preko vršnjaka, tada obučenih na Medicinskom fakultetu Univerziteta u Beogradu, o načinu prenošenja HIV-a mi se jako dopala. Tu sam shvatila da će mladi sličnog uzrasta na temu HIV-a/side mnogo lakše i otvorenije pričati i biti pristupačniji za primanje informacija o ovoj opasnoj bolesti“.

U Omladini JAZAS-a Jelena se bavila edukacijom novih volontera; držanjem predavanja u školama i na fakultetima; organizovanjem javnih tribina povodom 1. decembra - Svetskog dana borbe protiv side. Bavila se i organizovanjem čitavog niza aktivnosti Omladine JAZAS-a u toku godine, pravljenjem informativnog materijala, organizovanjem JAZAS-ove letnje škole, najboljih žurki u gradu.

Najupačatljivije čega se Jelena seća iz vremena koje je provela u ovoj organizaciji je: „Entuzijizam sa kojim su mladi ljudi dolazili u Omladinu JAZAS-a i spremnost da se, na volonterskoj bazi, bave obrazovanjem svojih vršnjaka o načinu prenošenja HIV-a i mogućnostima zaštite. Uspostavljanje kontakata sa mladima iz zemlje i inostranstva je takođe bio veoma zanimljiv deo rada u JAZAS-u“.

S obzirom da je u vreme rada u JAZAS-u studirala molekularnu biologiju, tematika HIV-a joj je profesionalno bila veoma bliska. Stručna pitanja o virusu nakon predavanja su je uvek radovala pošto je mogla da pruži slušaocima vrlo detaljno objašnjenje. Stečena iskustva u držanju predavanja su joj veoma pomogla u daljem radu. Naučna karijera, koju je izabrala kao svoj dalji put, zahteva vrlo često izlaganja rezultata i govor pred velikim auditorijumom. Rad sa studentima takođe spada u obaveze rada na Univerzitetu, što Jelena predstavlja zadovoljstvo nakon stečenog iskustva u JAZAS-u.

Jelena se trenutno bavi istraživačkim radom u naučnoj laboratoriji pri porodilištu, Univerziteta Wuerzburg u Nemačkoj. Bavi se kliničkim istraživanjima ginekoloških tumora. Po struci je molekularni biolog. Doktorirala je u Nemačkoj u oblasti humane genetike. „Sadašnjim volonterima mogu samo da poželim sve najbolje u radu. Činjenica da sam svojim radom sačuvala neke od života mladih ljudi mi je davala ogromnu energiju da istrajam u istom. Nadam se da ćete i vi imati uspeha u radu i da ćete imati puno lepih trenutaka u JAZAS-u.“ - poručila je za kraj Jelena.

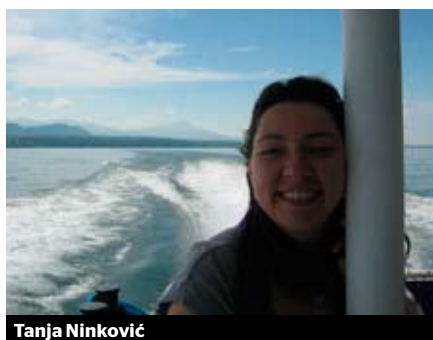
Slobodanka Boba Crevar

“ U Omladini JAZAS-a ima toliko mogućnosti. Okrenite se oko sebe i videćete šta vam odgovara. Šteta je propustiti takvu šansu. Iskoristite je. ”

Jelena Stojić

**KONTAKTIRAMO
KOMŠIJE**

Tanja Ninković

“Iskoristite svaku šansu da učestvujete u aktivnostima Omladine JAZAS-a i da širite spektar svojih sposobnosti i iskustava radeći nešto što je jako zabavno, a istovremeno korisno za celo društvo.”

Predrag Muf

“Odgovornost je nešto što se jako brzo izgradi u tebi ako provedeš neko vreme u JAZAS-u.”

Tanja Ninković, doktor molekularne biologije

Nakon završene gimnazije, Tanja je tražila aktivnost koja bi joj donela u život nove prijatelje, nova iskustva i mogućnost da radi nešto korisno za društvo. Od prijatelja je čula da je Omladina JAZAS-a sjajna organizacija u kojoj zaista dobijaš šansu da radiš korisne stvari, a istovremeno i priliku da upoznaš puno novih ljudi otvorenog uma i punih energije. U Omladini JAZAS-a počela je kao edukator i time se bavila narednih pet godina. Vremenom je postala koordinator Odseka za vršnjačku edukaciju i tada je organizovala veliki broj predavanja i tribina o HIV-u/sidi, radionica na omladinskim kampovima, kao i škole za nove edukatore. Ono što joj je najviše ostalo u sećanju jeste divan osećaj kada radite sa ljudima koji su puni elana i koji su motivisani da ovaj svet učine boljim. Iskustvo koje je ponela iz Omladine JAZAS-a bilo je veoma značajno za dalji tok njene karijere, iako na prvi pogled to ne izgleda tako. Napustila je Omladinu JAZAS-a da bi se posvetila naučnom radu. „Zahvaljujući vremenu provedenom u Omladini JAZAS-a postala sam samouverenija i elokventnija od mnogih svojih vršnjaka. Naučila sam da držim predavanja i da osmišljam prezentacije tako da svako ko sluša razume“ - zaključuje Tanja. Posle sedam godina eksperimentalnog rada na najboljim evropskim univerzitetima, Tanja je nastavila rad u menadžmentu nauke i obrazovanja. Na *Max Planck* institutu u Nemačkoj, vodi doktorsku školu u kojoj je mentor grupi od četrdeset osam studenata. Tanja organizuje selekciju studenata, predavanja i radionice u toku kojih obučava studente da vode projekte i kritički razmišljaju i analiziraju naučne probleme. Istovremeno je uključena u politiku razvoja univerziteta i naučnih instituta. Njena poruka upućena volonterima glasi: „Iskoristite svaku šansu da učestvujete u aktivnostima Omladine JAZAS-a i da širite spektar svojih sposobnosti i iskustava radeći nešto što je jako zabavno, a istovremeno korisno za celo društvo“.

Predrag Muf, vlasnik turističke agencije u Amsterdamu

Pedinom učlanjivanju presudila je poseta edukatora srednjoj medicinskoj školi u koju je tada išao. „Njih dvojica su držali predavanje o AIDS-u i postavljajući pitanja delili su nagradu koju sam ja osvojio. Sve mi se to svidelo pa sam rešio da zakućam u 27. marta 35“ - seća se Peđa. „U to vreme osnovna funkcija Omladine JAZAS-a je bila preneti što više informacija o AIDS-u i zaštititi od iste u što više škola, javnih događaja i skupova. Zbog programa vršnjačke edukacije *trčali* smo od škole do škole i držali predavanja. Daljom obukom sam edukovao buduće edukatore Omladine JAZAS-a na raznim kampovima“. Ideja da se kroz druženje rade lepe i korisne stvari je bila presudna za njegovo članstvo u ovoj organizaciji. Druženja na raznim kampovima, kao i popularne JAZAS-ove žurke u to vreme, Peđa karakteriše kao nešto što se ne zaboravlja. Neki od ljudi koje je tada upoznao u JAZAS-u su i danas njegovi najbolji prijatelji. Smatra da je JAZAS definitivno u ogromnoj meri uticao na izgradnju njegove ličnosti kao i na njegov odnos prema ljudima. U to vreme, kao srednjoškolcu, bilo mu je ukazano poverenje i obaveza da izađe na primer pred trista ljudi i pola sata priča o nečemu važnom. „Morate priznati da malo srednjoškolaca ima šansu za tako nešto. Odgovornost je nešto što se jako brzo izgradi u tebi ako provedeš neko vreme u JAZAS-u“ - zaključuje Predrag. On već deset godina živi u Amsterdamu sa devojkom sa kojom ima sina od sedamnaest meseci. Poslednjih šest godina se bavi turizmom u Holandiji i prošle godine je otvorio vlastitu firmu koja se bavi *incoming* i *outgoing* turizmom za zemlje Beneluksa. Sadašnjim volonterima poručuje: „Trudite se da kroz rad i druženje u JAZAS-u prepoznate i iskoristite stvari koje naučite jer čime god se bavili dalje u životu, korist od rada i druženja u ovoj organizaciji je neprocenljiva“.

Marta Kablar, arhitekta

Zašto je Marta postala volonter Omladine JAZAS-a? „Odluka da postanem član Omladine JAZAS-a dogodila se sasvim neplanirano i spontano kao i većina dobrih stvari u mojoj kratkoj istoriji. Bavila sam se plesom iz hobija i prijateljica iz razreda mi je pomenula predstojeću kampanju Omladine JAZAS-a, te me je pitala da li bih se u istu uključila i plesnom koreografijom dala svoj mali doprinos u borbi protiv HIV-a. Pristadoh.“ Za pet godina provedenih u Omladini JAZAS-a uvek joj je najviše odgovarao Odsek za edukaciju jer je doslovce uživala u tehnikama vršnjačke edukacije i prenošenju informacija vezanih za tako bitnu, a škakljivu temu. Kratak vremenski period bila je član Odseka za pružanja psiho-socijalne pomoći osobama koje žive sa HIV-om/sidom, ali ubrzo je shvatila da joj po senzibilitetu i temperamentu to ne odgovara. Najupečatljivije uspomene su joj sećanja na letnje škole na kojima smo usavršavali svoje veštine, i obučavali polaznike škola da se bave edukacijom. Prevazilaženje problema timskim radom je neprocenjiva, stečena veština koja joj je poslužila mnogo puta u daljem radu. Zahvaljujući vremenu provedenom u Omladini JAZAS-a postala je otvorena za prihvatanje ljudi koji su na bilo koji način drugačiji. Naučila je da sasluša i razume druge. članstvo u Omladini JAZAS-a Marta smatra bitnim i zato što volontiranje danas spada u vrlo cenjene društvene vrednosti, pogotovo u zapadnim zemljama, jer govore o opredeljenosti za širenje vizura u određenoj oblasti koje otvaraju nove mogućnosti za lični progres. Pitala sam je o o životu koji sada vodi i evo šta je Marta odgovorila: „Trenutno sam u Beogradu, ali s obzirom na činjenicu da je arhitektonska profesija u ovom trenutku vrlo degradirana u našoj zemlji, odlučila sam se, bez puno razmišljanja, za odlazak na Tajland gde ću biti uključena u neke od mnogobrojnih volonterskih projekata koje različite organizacije ili pojedinci u tom delu sveta nude. Moguće je da ću po prvi put predavati engleski ili pak doprineti uređenju novog nacionalnog

parka na severu Tajlanda“. Marta volonterima, a možda i budućim arhitektama poručuje: „Ne odustaj lako od ideja koje te čini srećnim, a kada ti neko prkosi... ne ustručavaj se da ga zagrliš, jer će ti niz od dvanaest zagrljaja u jednom danu definitivno preneti iznenađujuću količinu energije koja će ti se svideti“.

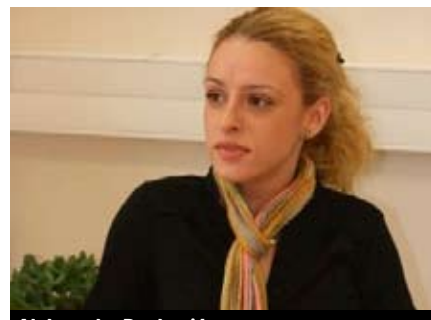
Aleksandra Banković, saradnik u Agenciji za prevođenje

Aleksandrin profesor u srednjoj školi bio je član Omladine JAZAS-a i na taj način se upoznala sa idejom i radom ove organizacije. U početku je odlazila na humanitarne žurke koje je Omladina JAZAS-a organizovala, a zatim je završila školu za edukatore i aktivno se uključila u rad organizacije. Bila je edukator, koordinator, trener, bavila se pružanjem psiho-socijalne pomoći osobama koje žive sa HIV-om/sidom, kasnije i predavač na školama za edukatore. Najupečatljivije čega se Aleksandra seća je: „Druženje, definitivno. Za sve godine koje sam provela tu upoznala sam mnogo kvalitetnih, kreativnih, sposobnih i zanimljivih ljudi. Sećam se i Međunarodnih letnjih škola STOPAIDS na Kopaoniku, sa preko sto stranih učesnika, koje su bile tako organizovane da bi nam i danas mnogi profesionalci pozavideli, a bile su iznesene na čistom entuzijazmu volontera“. Pitala sam je i da li joj je iskustvo i znanje stečeno u ovoj organizaciji olakšalo buduća angažovanja. „Naravno. To uvidite tek kada dođete u sredinu u kojoj nema Jazasovaca. Onda shvatite šta ste sve naučili kroz sve te škole, radionice, *skill building* tehnike. Mada je to primetno još na fakultetu, nekako smo dobijali bolje ocene samo zato što smo znali kako da prezentujemo naučeno znanje, a to je najmanje što možete da naučite u Omladini JAZAS-a“. Aleksandra radi u Agenciji za prevođenje i novim članovima poručuje: „Volela bih da Omladina JAZAS-a ponovo napravi kampanju o kojoj će se govoriti narednih godinu dana“.

Marta Kablar

“ Ne odustaj lako od ideja koje te čini srećnim, a kada ti neko prkosi... ne ustručavaj se da ga zagrliš, jer će ti niz od dvanaest zagrljaja u jednom danu definitivno preneti iznenađujuću količinu energije koja će ti se svideti.”

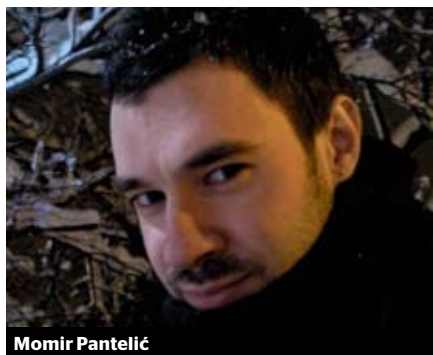
Aleksandra Banković

“ Volela bih da Omladina JAZAS-a ponovo napravi kampanju o kojoj će se govoriti narednih godinu dana.”

Dragana Stojanović

“ Osećaj da smo se svi borili za isti cilj, kao volonteri. Osećaj da, iako smo klinci, radimo nešto veliko i jako važno. Osećaj uspeha. Osećaj tuge zbog odlaska jednog našeg druga boksera sa kojim smo celu noć lepili plakate na potezu od Pravnog fakulteta do Slavije. ”

Momir Pantelić

“ Iskoristite do maksimuma sve što vam JAZAS pruža, ne ustežite se da uložite svoje vreme i trud jer će vam se to višestruko vratiti kroz sve što ćete naučiti, doživeti i poneti sa sobom dalje kroz život. ”

Dragana Stojanović, prevodilac

Dragana je postala volonter Omladine JAZAS-a zbog teme kojom se organizacija bavila i stava da je mnogo bolje biti član JAZAS-a nego omladine političke partije, što je bila jedina alternativa u vreme kada sam ona bila volonter 1997. godine. U JAZAS-u se bavila marketingom i odnosima sa javnošću, a na pitanje šta je ostavilo najjači utisak na nju i čega se najviše seća iz vremena provedenog u ovoj organizaciji odgovorila je: „Činjenice da smo moja drugarica Sanja Petrović i ja počele promociju rada Omladine JAZAS-a besomučno pokušavajući da animiramo novinare da napišu neki tekst ili puste neki prilog na TV-u, a par godina kasnije svi su znali za 1. decembar i čitali o aktivnostima JAZAS-a sa naslovnih strana svih dnevnih novina. Osećaja da smo se svi borili za isti cilj, kao volonteri. Osećaja da, iako smo klinci, radimo nešto veliko i jako važno. Osećaja uspeha. Osećaja tuge zbog odlaska jednog našeg druga boksera sa kojim smo celu noć lepili plakate na potezu od Pravnog fakulteta do Slavije”. A da li joj je volontiranje u JAZAS-u kasnije olakšalo rad u drugim poslovima: „Olakšalo rad, da. Svi smo znali sve, od toga kako radi i izgleda faks, štampac i PC spolja i iznutra do toga kako napisati pismo, projekat, pregovarati... you name it, we knew it”. Dragana je danas izvršni direktor Asocijacije za reproduktivno i seksualno zdravlje Srbije, a volonterima poručuje, kratko i jasno: „Učite.”

Dr Momir Pantelić, lekar

Zašto je odlučio da postane volonter Omladine JAZAS-a pitala sam i Momira, i on je ovako odgovorio: „Prvenstveno zbog devojaka, moja osnovna motivacija nije išla mnogo dalje od toga - to je bila dobra prilika za upoznavanje sa njima iz jedne ipak prestižne pozicije za nekoga ko je bio toliko mlad. Držati predavanje o bilo kojoj temi, posebno o jednoj vrlo kompleksnoj kao što je to HIV delovalo mi je kao odlična startna prednost u odnosu na druge u tom trenutku - što se ispostavilo i

kao potpuno tačna pretpostavka. Kasnije se to naravno sve razvilo u nešto mnogo ozbiljnije ali lagao bih ako ne bih priznao da je onaj inicijalni i glavni motiv bio vrlo jednostavan - žene.“ Momir je prvo držao predavanja, zatim je vodio odsek za vršnjačko obrazovanje, držao je treninge na temu HIV/a, i na kraju se bavio vođenjem organizacije i njenim strateškim razvojem kroz članstvo u upravnom odboru. Najupačatljivije čega se seća iz vremena koje je proveo u ovoj organizaciji je: „Sjajni događaji koje smo organizovali počevši od žurki u tramvajima pa preko modnih revija do koncerata. Tu su naravno i mnoga putovanja sa raznim dogodovštinama i iskustvima koja su mi u mnogome omogućila da se formiram u jednom dobrom smeru kao osoba.” A kako su mu iskustvo i znanje koje je tu stekao olakšalo buduća profesionalna angažovanja? „Prvi ozbiljan rad na kompjuteru bio je u kancelariji JAZAS-a, davne '97. ili '98, zatim pisanje projekata i pronalaženje sredstava, javni nastupi, veštine vođenja sastanaka i radionica, rad pod pritiskom rokova, rad u raznolikim timovima ljudi, vođenje složene organizacije kakva je JAZAS postao u jednom trenutku, stalno korišćenje engleskog jezika, veštine prevođenja i mnoge druge stvari koje sam naučio kroz godine omogućile su mi da svoj današnji rad u UNFPA učinim najboljim mogućim a između ostalog da taj posao i lakše dobijem. Moram da pomenem i da su sve stvari koje sam doživeo u JAZAS-u uticale i na to da postanem osoba kakva jesam danas što je u teškom vremenu kada je moja generacija stasavala bilo itekako važno.“ Momir danas radi u UNFPA, na poziciji programskog asistenta, a sadašnjim volonterima poručuje: „Iskoristite do maksimuma sve što vam JAZAS pruža, ne ustežite se da uložite svoje vreme i trud jer će vam se to višestruko vratiti kroz sve što ćete naučiti, doživeti i poneti sa sobom dalje kroz život. Takođe i JAZAS bi trebalo da tako nešto stimuliše jer će uspešni i ostvareni mladi ljudi biti od mnogo veće vrednosti i JAZAS-u i sebi kao i društvu.”

KOMENTAR

НАЦИОНАЛНИ
БУЏЕТ ЗА
ЗДРАВСТВО

MALA KOLIČINA ZNANJA I VELIKA KOLIČINA ZABLUDA

Piše: Sonja Prijić, volonterka i edukatorka
Fotografija: Rastko Šurdić

MLADI
ISIDA

Sonja Prijić, volonterka i edukatorka

Vršnjački edukator Omladine JAZAS-a treba da bude sposoban, edukovan, human i zainteresovan da svoja znanja prenese mladima u vidu predavanja i tribina. Da bi postao vršnjački edukator potrebno je da se prvo učlaniš u našu organizaciju, prisustvuješ sastancima volontera i družiš se sa nama na raznim akcijama po gradu do naredne škole za edukatore. Pet dana škole su naporni, ali su zato puni pozitivne energije, a kasnije to postaje period koji izaziva osmeh na licu. Nakon rada sa ekspertima iz oblasti HIV-a/side i trenerima koji pomažu da velika količina informacija se prihvati uz zabavu, pred tobom je završni test. Tada se desi najveće čudo, savladao si sve što je bilo potrebno, pa i mnogo više od toga, a bez klasičnog „sedenja nad knjigom“.

Moja najveća želja je bila da držim predavanja. Zapravo, mislim da to i nije dobar izraz jer se odmah vezuje za odnos profesor - učenik. Ovde je skroz drugačiji pristup jer je u pitanju vršnjačka edukacija. Dakle, vršnjak prenosi vršnjaku svoje znanje, u našem slučaju o HIV-u/sidi. Cilj je što više uključiti mlade slušaoce i zajedno sa partnerom im približiti ovu ozbiljnu temu na što manje formalan način. U nedostatku bolje reči, u daljem tekstu ću predavanjem nazivati ovaj vid edukacije. Naravno, da bi došao do trenutka da držiš predavanja potrebno je da se konsultuješ i budeš u kontaktu sa svojim „starijim kolegama“. To je od velike pomoći jer dok slušaš svoje prijatelje i posmatraš način na koji oni iznose informacije ti stvaraš ideju kako bi tvoje predavanje trebalo da izgleda. Ako se grubo izdvoji, postoji tri odnosa

na koji treba obratiti pažnju za vreme celog tog procesa: odnos sa partnerom (pošto su predavači uvek u paru), odnos sa zaposlenima u školi i odnos sa vršnjacima kojima se prenosi znanje. Mnogi od mojih drugara se bave vršnjačkom edukacijom već nekoliko godina i za to vreme je bilo puno osmeha, pohvala, lepih reči koje i motivišu na dalji rad, ali i raznih neprijatnih situacija.

Edukatorsko partnerstvo

Odnos sa partnerom se izgrađuje ne samo na predavanju, već i mnogo ranije, od trenutka kada se upoznate. Najbitnije je da postoji iskrenost i to da nakon časa možeš da ga pohvališ ili mu ukazeš na nešto što smatraš za grešku. Naravno, moraš biti spreman da moguću kritiku primiš

otvorenog uma jer ona je dobronamerna i u cilju je poboljšanja tvojih kvaliteta. Uvek može da se desi da ti neko od edukatora ne odgovara kao osoba, ali to ne treba da utiče na kvalitet odnosa. U ovakvim trenucima treba sve nesuglasice staviti na stranu, jer zajedno imate zadatak - da ispričate priču odeljenju. Tokom predavanja ti i tvoj partner nećete pričati o ličnim stvarima, tako da to ne treba da utiče na vas i vaš odnos.

Pričala sam sa drugim edukatorima o tome šta je najvažnije u odnosu sa partnerom na predavanju, da li je bitno da poznaješ partnera i da li postoje edukatori sa kojima se bolje radi. Oni smatraju da je poznavanje partnera bitan faktor, ali ne i najvažniji. Ako se partneri poznaju, mogu mnogo bolje da uspostave komunikaciju i samim tim bolje urade svoj posao. Prva stvar koja se uči u školi za edukatore je da treba biti sposoban da predaješ sa svakim edukatorom. Ipak, u praksi ne može svako sa svakim da uspostavi dobar odnos.

„Uvek postoje edukatori sa kojima se lakše radi i to samo zato što se prosto bolje razumem sa njima ili imam sličniji pristup, uprkos onome što smo učili na obuci. Po mom mišljenju, najbitnije je da imam potpuno otvoren odnos sa edukatorom sa kojim radim, u smislu razgovara o predavanju pre i posle. Najbitnije od svega je da komuniciramo na sve načine tokom samog predavanja. Takođe, vrlo je važno poštovanje dogovora tokom celog procesa, ali i pažljivo slušanje i praćenje drugog edukatora jer je to uspešna prevencija svakog mogućeg problema na predavanju. U ovom sklopu primiti i dati kritiku, sugestiju ili ideju je savršeno. Kada se pomenuto ostvari dobije se tim spreman za praksu.”

Saradnja sa zaposlenima u školi

Edukatori sa zaposlenima imaju korektan odnos. Problemi mogu da se jave u ugovaranju predavanja i komunikaciji koordinatora za edukaciju sa školom. Dešava se da pojedine škole odbijaju saradnju sa nama bez objašnjenja. Sa druge strane, par puta se dešavalo da nas pedagog zbog važnosti teme pozove da održimo edukaciju i za profesore. Nekada održimo predavanje samo polovini odeljenja koja

sluša građansko vaspitanje, dok profesori veronauke ne dopuštaju učenicima da slušaju o sidi.

„Ja lično nikada nisam doživela neku neprijatnost od zaposlenih u školi. Jedna od zanimljivijih uspomena je bila ta da su nam profesori pomagali da sakupimo učenike po školi kako bi na vreme započeli predavanje, da bi nas na kraju svakog predavanja vodili na čaj u zbornicu. Ti gestovi su me oduševili jer su se maksimalno potrudili da nam izađu u susret.“

„Jedna negativna uspomena je ta što je moja profesorka veronauke loše podnela činjenicu što smo drugarica i ja članovi Omladina JAZAS-a i pred celim odeljenjem nam rekla da nas je pominjala na ispovesti zato što mi ne bismo smeli da dajemo mladima kondome jer na taj način sprečavamo prirodan proces ostajanja u drugom stanju. Kasnije smo pričale sa njom i sve raščistile.“

O vršnjacima

Najbitniji je odnos sa samim odeljenjem. U zavisnosti od škole, razreda, broja učenika, postoje časovi koji su prekratki da bi se odgovorilo na sva njihova pitanja. U nekim odeljenjima je potrebno deset minuta da se učenici smiri da bi uopšte moglo da se krene u razgovor. Ono što je mene više puta iznenadilo je mala količina znanja tj. velika količina zablude koje mladi danas imaju o ovakvim stvarima. Seks je i dalje tabu kod mladih. Oni nemaju naviku da se za neke bitne probleme obraćaju osobama koje su za to stručne, već pričaju samo sa prijateljima koji jednako malo znaju. Moje mišljenje je da bi seksualno obrazovanje trebalo da bude uvedeno u škole, ali ne da predavači budu profesori već mladi, obučeni ljudi kojima bi učenici mogli da se obrate za pomoć ili savet kome da se obrate. To mi pokušavamo da uradimo na predavanjima, s tim što nekad jedan školski čas nije dovoljan da se neki učenici opuste za postavljanje pitanja o ozbiljnijim stvarima.

Edukatori sa kojima sam razgovarala navode da se učenici najčešće zadržavaju na temama kao što su tetovaža, pirsing, seks. Kao problem svi navode lošu disciplinu na nekim časovima zbog čega

je neophodno da budu dva edukatora na predavanjima. Pitanja ima raznih, ali dok god učenici pitaju to je dobro, znači da se interesuju i žele da saznaju nešto novo. Mišljenja edukatora su podeljena o tome da li je 45 minuta dovoljno, ali se slažu da edukacija vredi čak iako samo jedan učenik zapamti nešto. Više puta se desilo da učenici kojima je održano predavanje prepoznaju edukatore na ulici i jave im se sa osmehom na licu.

„Definitivno najzanimljivije je kada se učenici raspituju o cenama tetovaže i pirsinga, kao i kvalitetu istih, a govori se o prenosu HIV-a putem zaražene krvi. Najčešća pitanja su o tome kako je nastao HIV, gde svi imaju svoje teorije, zavisno od toga koliko su informisani. Teorije su uvek fenomenalne. Dobro je što skoro na svakom predavanju i edukatori nešto novo nauče (od toga koliko je taj uzrast u Srbiji obavešten o temi do toga koliko je uspeo da se isfleka kredom). Uvek je neprijatno kada se stvori problem kod prevelike galame ili pokušaja pojedinih učenika da dominiraju tokom čitavog časa. Iz tog razloga nas je dvoje. Pamtim jedan neprijatan trenutak kada su se dva učenika potukla na času, pa je sve završilo policijskom intervencijom.“

„Jedno je sigurno, svi HIV aktivisti, širom sveta, se slažu da je prevencija HIV-a/sida u najvećoj meri ostvarena zbog stalnog informisanja, a to je naša vršnjačka edukacija. Ja delim mišljenje sa njima.“

Ovo je samo mali uvid u ono čime se mi bavimo, za šta se svakih par meseci dodatno edukujemo i pokušavamo da unapredimo sebe da bismo svoj zadatak što kvalitetnije obavljali. Najčešće pitanje koje mi bude upućeno je koliko novaca dobijam za ovo što radim. Ovo je volonterski rad i mi ovo radimo da bismo pomogli mladima i što više proširili svest o HIV-u kod njih. U nekim trenucima, kao što je sada, volonterski sektor treba malu pomoć za organizaciju sledeće škole za vršnjačke edukatore. Ovim putem bih htela da pozovem sve koji su zainteresovani da pomognu naš projekat da se jave jer će nam svaka pomoć, da nastavimo sa onim što već dugo radimo, biti dobrodošla.

DUBRAVKA

Piše: Ljiljana Mihajlović
Fotografija: Rastko Šurdić

ŽIVOT IZ POZITIVNOG UGLA

Dubravka živi sa HIV-om sedamnaest godina. Od kada je saznala da je HIV pozitivna do danas ni u jednom trenutku se nije prepustila virusu već je nastavila da se bori za lepši i kvalitetniji život.

„Čovek mora da veruje u dobro, u dobre stvari, a pre svega da veruje u ljude. Život je tako kratak i treba ga voleti i ceniti.“

Detinjstvo

Rođena sam u Petrinji, u Hrvatskoj, u jednoj divnoj građanskoj porodici, sa roditeljima koji su me u svemu podržavali. Otac i majka su me naučili da volim sve ljude. Naučili su me da je bitno samo kakav je neko čovek. Nisu mogli da mi pruže ne znam kakav luksuz s obzirom da je samo otac radio. Bio je vojnik, tako da smo se stalno selili, pa zbog toga mama nije mogla dugo da zadrži posao. Na kraju je odustala od zapošljavanja da bi bila sa nama, mislim na brata, sestru i mene. Mislim da od tih čestih selidbi i potiče moj temperament i nemiran duh. Stalno sam proživljavala neke promene, nove početke, tako da i sad u nekim zrelim godinama, kada gazim šestu deceniju ja stalno smišljam šta novo da radim. Možda sam taj neki duh inovacija nasledila od majke zato što je ona uvek težila da nam nedostatak oca, pošto je on stalno bio na terenu, nadomesti nekim sitnim stvarima. Ja sam more videla tek sa nekih devetnaest godina kada sam završila Srednju medicin-

sku školu u Somboru i počela da radim. Otišla sam na Krk.

Ostvarenje sna

Moj životni san je bio da radim u Vojno-medicinskoj akademiji zbog oca, zbog uniforme. Otac mi je bio ideal i to mi je zaista puno značilo. Pošto je Srbija bila prebukirana sa medicinskim školama i zdravstvenim kadrom, a majčina rodbina je živela u Hrvatskoj u maju sam diplomirala u Somboru i u junu sam sa nepunih devetnaest godina već bila u Zagrebu. Na početku ulice gde je teta živela bila je bolnica. I ja sam jednog dana, kada sam se vraćala iz trgovine, sa cegerima u ruci ušla u tu bolnicu i tražila glavnu sestru. Rekla sam joj da sam završila školu i da hoću da radim. Pitala me je gde želim da radim, a ja sam joj rekla gde ona misli da ću biti najpotrebnija. Sutradan sam došla po uniformu i počela da radim. Nakon mesec dana primili su me u stalni radni odnos i tamo sam ostala šest godina.

U Beograd sam došla 1980. godine. Konkursisala sam na Vojnomedicinskoj akademiji, gde sam imala prioritet kao dete vojnika zbog čega su me i primili. Tamo sam i upoznala svog supruga. Tada sam radila na Odeljenju za traumatologiju i ortopediju. Došao je da poseti oca generala. Bio je 4. januar 1992. godine i ja sam imala 32 godine. Na prvi sastanak me je pozvao 19. januara, a nakon deset dana smo se venčali. Meni je on veoma imponovao, onako lep, zgodan, po profesiji advokat, iz poznate porodica. Mislila sam da ću tom udajom rešiti sve probleme. Međutim...

Razočaranje

Kada se venčao sa mnom on je već bio duže vreme pacijent Vojnomedicinske akademije, a ja to tada nisam znala. Nedugo nakon venčanja morao je da se operiše i izvađena mu je krv za analizu. Pozvali su me na virusologiju gde su mi rekli da se on već leči tu zbog HIV-a i da je lečeni intravenski narkoman. Tako sam saznala da je kada se venčao sa mnom već je dugo bio HIV pozitivan. Odmah sam otišla da se testiram, ali bila sam u periodu prozora. 23. oktobra 1992. godine otišla sam ponovo da se testiram na Infektivnu kliniku Vojnomedicinske akademije. Saopštili su mi da sam HIV pozitivna. Tada je prof. dr Aleksandar Dujić bio načelnik imunologije. Dr Čedomir Radojičić je sa mnom razgovarao i rekao da dok god mogu ne uzimam terapiju. Čim sam saznala posle pola sata sam obavestila svoje roditelje, kao i brata i sestru. Ta prva reakcija je bila sasvim u redu, mama je pitala šta sada mogu da jedem, brat je konstatovao da sidu ima i onaj košarkaš, dok moj otac nije rekao ništa. On je to najteže podneo. Nisam mogla više da radim sa pacijentima i od oktobra 1992. do marta 1993. godine na VMA su razmatrali da li mogu da me vrata na posao. Prof. dr Dujić je održao predavanje o HIV-u u amfiteatru kako bi svima objasnio šta je HIV. Onda je prof. dr Jevtović, sa VI odeljenja Infektivne klinike, sećam se i dan danas, napisao na nekom kockastom papiru da uz promenu radnog mesta mogu da nastavim sa radom na VMA. Na VMA su izmislili radno mesto za mene na šalteru za informacije na Poliklinici i ja sam 13. marta počela ponovo da radim. Taj povratak na posao ne mogu da opišem. Bila sam kao lutka u izlogu u koju su svi gledali

i čekali da vide šta će se sa mnom događati. Ali imala sam veliku podršku glavne sestre Akademije, i glavne sestre Poliklinike i koleginica sa kojima sam do skoro radila. Nisam se osećala odbačenom i odgurnutom i sve su se trudile da mi pomognu. Ali sam taj osećaj da si na neki način obeležen i da se sam sa sobom osećaš nekako nelagodno naterali su me da svojim stavom i nekom hrabrošću pomognem ljudima oko mene da shvate da tu nema mesta strahu i tabuima. Ipak je to bila 1993. godina i nije se toliko pričalo o tome. Meni je mnogo značilo što sam među ljudima i što radim. Najteže je biti odbačen i sam. I trinaest godina sam ja tamo radila. Za to vreme nikada nisam otišla na bolovanje, svoj HIV status sam redovno kontrolisala, i evo do danas je sve u redu i nadam se da će i biti i dalje. Mi smo bili u braku sedam godina. Razmišljala sam da li da mu odmah kažem ili ne. Donela sam mu nalaz, crno na belo da sam HIV pozitivna. On se pokupio iz kuće i nije se više pojavljivao. Ja sam bila podstanar i nisam znala šta da radim. Agonija oko toga da li cu ostati na poslu je trajala par meseci i onda sam shvatila da moram da rešavam problem. Shvatala sam da to moram da prekinem jer to nije bio život koji sam želela. Razvela sam se od njega. Kasnije se on ponovo oženio i pre par godina je poginuo u saobraćajnoj nesreći. Dakle nije umro od virusa, nego zbog nepažnje u saobraćaju.

Zaljubljenost u život

Pomirila sam se sa činjenicom da moram da živim sa virusom, da moram sama sa sobom da odlučim šta ću jer to ne može niko da učini umesto mene. Sećam se, kada sam izašla sa klinike naišao je tramvaj i ja sam razmišljala da li da se bacim pod tramvaj ili da nastavim da živim. Tramvaj je prošao, a ja sam popila lozu u prvom bircuzu i otišla da saopštim svojoj najbližjoj porodici šta se desilo. Oni su mi dali prvo ohrabrenje da nastavim dalje i da ništa nije izgubljeno. Radila sam do 2005. godine i u vojsci su se menjale neke stvari. Ja sam slutila da je najbolje da se sklonim odatle i 31. marta 2005. godine potpisala sam vlastiti otkaz, uzela otpremninu i otišla sa Akademije. Imala sam problema sa ostvarivanjem prava na penziju. Nakon godinu dana sam uspeła, izborila sam se i sada imam invalidsku penziju prve

kategorije koja mi mnogo znači. Ali sam pre toga još 2003. godine na nagovor koleginice Sandre, sestre Ivana Radojičića, koja je smatrala da sam ja prava osoba za to, otišla u Čovekoljublje gde sam počela da volontiram, da posećujem kliniku i videla da je to dobro za mene. Nakon Čovekoljublja otišla sam u Crvenu liniju u Novom Sadu, gde sam radila u savetovalištu, a zatim u PaO2, gde sam vodila grupe samopomoći. Kroz sve te edukacije i seminare, osetila sam se osnaženom. Nakon svog tog vremena i znanja uloženog u mene, shvatila sam da stojim čvrsto na nogama i rešila da krenem sama nešto da uradim. I desila se jedna konferencija u Sarajevu gde su me poslali UNICEF i Omladina JAZAS-a. Po povratku sam napisala izveštaj Jeleni Zajeganović iz UNICEF-a o ženama i deci sa HIV-om i o tome šta bi tu moglo da se radi. Onda sam otišla kod Karla Borasa, izvršnog direktora Omladine JAZAS-a i rekla da želim da napravim neku organizaciju za žene i decu. Dobila sam od njega podršku. To je bilo 2008. godine. Mnogo su mi pomogli i ljudi iz IAN-a koji su mi napravili kancelariju u njihovim prostorijama. Više su oni verovali u mene, nego ja sama. I evo ovo je druga godina kako radi Žena+. Ne bih mogla ja to sama, da nisu svi ti ljudi oko mene. Volim da čitam, da slušam muziku, da kuvam, da se družim sa ljudima i to me ispunjava. Ako želiš, nađeš sebi čime da oplemeniš slobodne trenutke. Dogodi mi se da provedem celu nedelju kod kuće. Ne ide mi se nikuda i neću ni sa kim da pričam. Prija mi ponekad taj odmor. Mene je uvek u svemu vodila emocija. Znam da ne smem da posustanem i ja to nikada neću uraditi. Čovek mora da veruje u dobro, u dobre stvari, a pre svega da veruje u ljude. Život je tako kratak i treba ga voleti i ceniti. Trudim se da to nešto što je dobro u meni prenesem drugima. Verovatno ima nešto što čovek nosi u sebi, a čega nije ni svestan, a pokreće ga i tera da ide dalje. Poziv na ovaj razgovor mi je dao potvrdu da to radim iz srca i duše, da ga radim pošteno i da to drugi ljudi primećuju i to mi daje sigurnost za budućnost. Uvek pravim planove za budućnost. Sada razmišljam kako da Asocijacija Žena plus postane još snažnija, pri tome sređujem stan, a planiram i neko egzotično putovanje.

NEMOJTE

Piše: Ivan Tokin

Fotografija: Rastko Šurdić

IZLIČNOG UGLA

Prolazim svakog dana pored jednog parka na Dedinju. Tuda idem na posao, tuda se vraćam s posla, tuda idem da kupim pečena krilca u pauzi. Nekim danima, pre podne, u tom parku sede narkomani. Koliko se ja razumem, teški slučajevi, mršavi, propali, sa sto metara lako prepoznatljivi. Blizu je Drajzerova, blizu je dragstor, i tu na jedan čošak dolazi kombi sa besplatnim sterilnim špricovima, destilovanom vodom, alkoholom i svim tim priborom koji je njima potreban.

Tog dana ih je bilo samo troje na jednoj klupi. Dva tipa i riba. Kao moderno odeveni. Svako je u svom vremenu. To što je tad, kad su se oni računali u žive bilo moderno i važno da nosiš, to oni imaju na sebi, samo izlizano i pocepano. Primetio sam i to da su im stvari čiste. Bar kod njih troje. Svi su bili čisti. Mršavi, upalih obraza, sa očajem na licima, iznurenih tela i praznih pogleda, ali čisti. To me je pogodilo. Ta njihova čistoća. Meni je odmah palo na pamet da i dalje imaju neke roditelje koji to peru, koji su se uhvatili za taj deterdžent i tu mašinu za pranje jer nemaju za šta drugo da se uhvate. Ti ljudi to peru, ovi ljudi to nose, tu na klupama, puše, čekaju te špriceve, piju dvolitarsko pivo preko metadona koji su dobili malopre u Drajzerovoj, pričaju o politici, čujem ih, i pričaju o Olimpijadi, i to sam čuo. Ovaj jedan skroz levo pominje Blanku Vlašić, hrvatsku skakačicu u vis, i priča šta bi joj radio. Sede ovako - on, ona, pa on. Ovaj poslednji, ne ovaj što priča, sedi u takvom položaju da čovek odmah poželi da pozove Hitnu pomoć. Skroz je iskrivljen, drži cigaretu u levoj ruci, lice mu je odmah do, nalazi se u onom poslednjem mogućem položaju pred padanje sa klupe. Zatvorenih očiju, naravno. To se kaže - stondira, kljuca, unakazio se, odvalio se, prekinuo se. Cela ta scena, preko puta Pinka, u parku na Dedinju, ljudima izgleda strašno. Naročito strašno izgleda mojim kolegama iz firme, sa kojima idem po ta krilca, u toj našoj pauzi. To su jedne fine

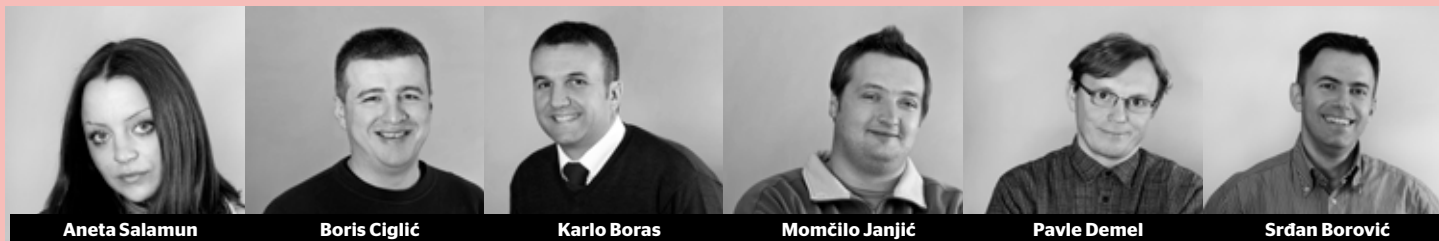

kolege, dobri i simpatični ljudi kojima je muka od tih narkomana odvratnih, tu na klupi, odvaljenih. Još kad bi znali da je ovaj što se nakrivio, taj moj bivši komšija, HIV pozitivan, tek bi im onda bilo strašno.

A ono što su mi rekli da im je naročito strašno je to što ovo dvoje normalno pričaju dok je ovaj treći onako neprirodno nakrivljen. Sede i pričaju, kao da se ništa ne dešava. Eto, to im je naročito strašno.

E sad, pre nego što i vama to bude strašno, pre nego što pomislite da je to sve odvratno i da to ne možete da razumete, hoću da vas pitam: „Koliko se ljudi oko svih nas krivi, dok mi okrećemo glavu i pravimo se da je sve u redu? Samo što mi nismo drogirani, ili bar ne nečim što nije legalno. Ova situacija u parku jeste strašna, ali nije ništa strašnija od gomile situacija sa kojima se srećemo svakog dana. Samo je očiglednije strašna. To je jedina razlika. Je l mislite da bismo mi nekom razumnijem biću izgledali bolje, kad bi nas videlo kako čekamo novine i televiziju da nam kažu ko je koga opsovao, ko je koliko juče ukrao i kako od sutra više niko neće da krađe? A tek kad bi nas čulo da u to verujemo, o tome razgovaramo, da se raspravljamo, da se svađamo oko toga što smo pročitali u novinama ili videli na televiziji? Da vaspitavamo decu tako da misle da su bolji ljudi ako imaju više para i da je bitno šta kaže neki magarac na televiziji? Pa znate šta - ja mislim da to razumno biće ne bi imalo mnogo lepih reči za nas“.

Hoću da vam kažem: „Nemojte da osuđujete, nikoga, nikada, ni zbog čega. Jer nemate pravo. Neko je heroinski zavisnik i usput je dobio HIV, neko je mnogo čitao novine, pa je pomislio da treba da pobije neke familije samo zato što su preko granice. Svako se krivi na svoj način. Vaš način nije ništa bolji od nečijeg tuđeg načina. Samo je drugačiji.“

Aneta Salamun

Boris Ciglic

Karlo Boras

Momčilo Janjić

Pavle Demel

Srđan Borović

PUT KA DOSTIZANJU VIZIJE SVETA OSLOBOĐENOG SIDE, TUBERKULOZE I MALARIJE

AKTIVNOSTI
OMLADINE
JAZAS-a

Piše: Momčilo Janjić
Fotografija: Rastko Šurdić

Globalni fond za borbu protiv side, tuberkuloze i malarije (GFATM) predstavlja jedinstvo javnog i privatnog sektora, na svetskom nivou, posvećeno prikupljanju i raspodeli dodatnih sredstava za prevenciju i tretman HIV-a/ side, tuberkuloze i malarije. Partnerstvo između vlada, civilnog društva, privatnog sektora i posebno izloženih zajednica predstavlja novi pristup finansiranju planetarnog zdravlja.

Od osnivanja 2002. godine, Globalni fond je postao glavni izvor finansiranja programa za borbu protiv side, tuberkuloze i malarije, a do sada je uloženo ukupno 15,6 milijardi dolara za više od 572 programa u 140 zemalja sveta. Finansiranje Globalnog fonda omogućilo je zemljama da ojačaju svoje sisteme zdravstvene zaštite kroz, na primer, unapređenje infrastrukture i sprovođenje treninga za zdravstvene radnike. Fond ostaje posvećen partnerskom radu u cilju unapređenja borbe protiv zaraznih bolesti i dostizanja vizije - sveta oslobođenog ove tri bolesti.

U okviru runde 8 GFATM odobrio je za Srbiju sredstva za sprovođenje nacionalnog programa „Jačanje HIV prevencije i briga o grupama najugroženijim HIV-om” u iznosu od preko 12 miliona evra, a

primarni primalac za nevladin sektor je Omladina JAZAS-a.

Ovaj program ima zadatak da razvije i osnaži nacionalni odgovor na epidemiju HIV-a u Srbiji ostvarujući sledeće ciljeve:

- Obezbeđivanje odgovarajućeg pristupa sveobuhvatnoj prevenciji, lečenju, brizi i podršci grupama ugroženim HIV-om
- Unapređenje kvaliteta brige i podrške osobama koje žive sa HIV-om
- Stvaranje društvenog okruženja koje će podržavati osobe koje žive sa HIV-om
- Jačanje sistema praćenja HIV epidemije među društvenim grupama u najvećem riziku.

KONTAKTIRAJTE TIM OMLADINE JAZAS-A ZA SPROVOĐENJE PROJEKTA GF

Karlo Boras, rukovodilac Tima za sprovođenje projekta
karlo.boras@globalnifond.rs

Momčilo Janjić, koordinator za praćenje i nadzor
momcilo.janjić@globalnifond.rs

Pavle Demel, asistent za praćenje i nadzor
pavle.demel@globalnifond.rs

Boris Ciglic, koordinator za nabavke
boris.ciglic@globalnifond.rs

Srđan Borović, koordinator za finansije
srdjan.borovic@globalnifond.rs

Aneta Slamun, asistent za finansije
aneta.salamun@globalnifond.rs

Više o projektu saznajte na:
www.globalnifond.rs

Čitav projekat koji TSP Omladine JAZAS-a sprovodi podeljen je po oblastima pružanja usluga (OPU).

• OPU 1.1 - Intravenski korisnici droga (IKD)

Prevenција HIV-a među IKD zasniva se na principima smanjenja štete i većem broju aktivnosti koje uključuju razmenu igala, rad na terenu i subtitucionalnu terapiju.

Potprimaoci u okviru ovog OPU-a su:

- NVO Veza, drop-in centar u Beogradu
- Prevent, drop-in centar u Novom Sadu
- Putokaz, drop-in centar u Nišu
- IZJZ Kragujevac, drop-in centar u Kragujevcu

• OPU 1.2 - Komercijalni seksualni radnici (KSR)

Ova oblast pružanja usluga dizajnirana je tako da podrži i pojača servise koji su se razvili tokom runde 6 GFATM. Biće uspostavljeni efikasniji i sveobuhvatniji servisi, a posebna pažnja će se obratiti na najugroženije iz ove populacije: beskućnike, adolescente i ulične KSR. Osnovana su četiri drop-in centra, a pored toga organizuju se treninzi o preventivnom radu sa KSR namenjeni pripadnicima policije i socijalnim radnicima.

Potprimaoci u okviru ovog OPU-a su:

- JAZAS, drop-in centar u Beogradu
- Omladina JAZAS-a Novi Sad, drop-in centar u Novom Sadu
- Timočki omladinski centar - TOC, drop-in centar u Nišu
- Omladina JAZAS-a Kragujevac, drop-in centar u Kragujevcu

• OPU 1.5 - Adolescenti u najvećem riziku, deca ulice - MARA (Most At Risk Adolescents)

Projekat runde 8 GFATM prepoznaje novu populaciju koja se nalazi u riziku od dobijanja HIV-a - mlade osobe, decu ulice. Program će obezbediti servise namenjene prevenciji HIV-a, a biće usmeren i ka senzitivizaciji pripadnika policije i osoblja centara za socijalni rad. Osnovana su tri drop-in centra i organizuju se treninzi za pripadnike policije i socijalne radnike o preventivnom radu sa MARA populacijom.

Potprimaoci u okviru ovog OPU-a su:

- Centar za integraciju mladih - CIM, drop-in centar u Beogradu
- Ekumenska humanitarna organizacija - EHO, drop-in centar u Novom Sadu

- Centar za pomoć deci - CPD, drop-in centar u Nišu

• OPU 1.6 - Treninzi za mlade Rome, donosiocе odluka

Treninzi se organizuju za postojeće romske radnike na terenu, vršnjačke edukatore i donosiocе odluka u vezi sa pitanjima HIV-a/ side i romske populacije.

Potprimaoci u okviru ovog OPU-a su:

Romkinje u dekadi, čurug
Stablo, Kragujevac

• OPU 2.2 - Briga i podrška za osobe koje žive sa HIV-om - PLHIV

Organizovanje treninga za facilitatore grupa za samopomoć PLHIV nastavak je runde 6.

Potprimalac u okviru ovog OPU-a je

- Međunarodna mreža pomoći - IAN, Beograd

• OPU 3.1 - Smanjenje stigme u svim okruženjima

Runda 6 GFATM omogućila je da se održe treninzi za donosiocе odluka, lokalne lidere i novinare po pitanju smanjenja stigme i diskriminacije u vezi sa HIV-om/sidom, kao i da se oni dodatno edukuju o pitanjima diskriminacije populacija koje su u velikom riziku (IKD, KSR, MSM). Nove aktivnosti predviđene su kao nastavak pomenutih: treninzi studenata žurnalistike i mladih političara o stigmati i diskriminaciji povezanoj sa HIV-om/sidom, treninzi studenata medicine, stomatologije i medicinskih sestara i tehničara o stigmati i diskriminaciji, treninzi sudija, javnih tužilaca i advokata o diskriminaciji povezanoj sa HIV-om/sidom i rodnim pitanjima.

Potprimaoci u okviru ovog OPU-a su:

- Više od pomoći - AID+, Beograd
- Sunce, Niš
- Stav+, Subotica
- Iskra, Loznica
- Institut za javno zdravlje, Kragujevac

• OPU 3.2 - Jačanje civilnog društva i institucionalno povećavanje kapaciteta

Kroz rundu 6 nastojalo se da se razvije partnerstvo između vladinih institucija i nevladinih organizacija i da se poveća kapacitet nevladinih organizacija čime bi se osigurala bolja implementacija projektnih zadataka. Aktivnosti u rundi 8 naslanjaju se na već postignuto i proširuju delovanje u cilju osnaživanja nacionalnog odgovora na HIV. Planirane aktivnosti su: godišnja konferencija

PLHIV aktivista, učestvovanje predstavnika civilnog društva na međunarodnim skupovima i konferencijama i sticanje iskustva kroz rad u inostranim organizacijama i institucijama koje imaju HIV/AIDS servise i povećanje kapaciteta PLHIV organizacija za javno zagovaranje u cilju poboljšanja njihovog društvenog položaja.

• OPU 3.3 - Jačanje kapaciteta svih učesnika o rodnim pitanjima

Ova oblast pružanja usluga kreirana je da podstakne rodno ravnopravan pristup na nivou zdravstvenog sistema, naročito ciljajući vladine institucije i nevladine organizacije koje se direktno bave specifičnim vulnerabilnim grupama, a u vezi su sa HIV-om/sidom. U toku prve godine realizacije projektnih aktivnosti urađeno je: kvalitativno istraživanje o rodnim pitanjima u vezi sa implementacijom nacionalnog odgovora na HIV, okrugli stolovi sa svim relevantnim učesnicima, trening za razvoj kapaciteta po pitanju rodne ravnopravnosti za vladine institucije i nevladin sektor, trening za razvoj kapaciteta po pitanju rodne ravnopravnosti za predstavnike medija, organizovanje javne kampanje po pitanju rodne ravnopravnosti. - Potprimalac u okviru ovog OPU-a je Novosadski humanitarni centar - NSHC, Novi Sad.

Pored ovih redovnih aktivnosti poredanih po oblastima pružanja usluga, TSP Omladine JAZAS-a učestvuje u jačanju nacionalnog odgovora na HIV u Republici Srbiji zajedno sa partnerima iz državnih institucija i UN agencija: Ministarstvo zdravlja, Institut za javno zdravlje RS „Milan Jovanović Batut”, UNAIDS. Jačanje nacionalnog odgovora sastoji se u nizu mera koje će zajednički, kada se ostvare, nacionalni odgovor na HIV u Srbiji učiniti efikasnijim, kvalitetnijim, efektivnijim i održivim. Pojedinačne mere: Nacionalni plan monitoringa i evaluacije Nacionalna baza podataka

Procena veličine populacija u riziku Vodič za superviziju i kontrolu kvaliteta Pored ovoga u toku je izrada nove Nacionalne strategije koja će sadržati sve ove mere, a u čijoj izradi učestvuju članovi TSP-a.

PROGRAM SMANJENJA ŠTETE - ŠTA JE TO?

Neki od glavnih principa i ciljeva programa smanjenja štete su:

- Uverenje da upotreba droga u društvu postoji, da je postojala i da će uvek postojati;
- Pristup se zasiva na nauci, zdravlju i ljudskim pravima;
- Merila uspeha programa zasnovana su na promeni u stopi smrtnosti, bolesti, kriminalu i patnji, a ne na ubeđenju o potrebi smanjenja sveukupnog korišćenja droga;
- Smanjenje štete se vrši kroz edukaciju, prevenciju i lečenje;
- Ne postojanje osude ili prinude protiv korišćenja ili pružanja usluga za korišćenje droga.

Od osamdesetih godina kada je prvi put u Evropi promovisana razmena igala i supstituciona terapija postoje konverze oko ovog programa. Mnogi i danas veruju da su programi smanjenja štete bacanje para, da jedino pomažu intravensku upotrebu droga i da bi trebalo promovisati samo apstinenciju u odnosu na korišćenje droge. Društveni i politički stavovi o tome kako se odnositi prema upotrebi droga se veoma razlikuju. Većina država je prihvatila programe smanjenja štete, mada ne uvek u potpunosti.

VRSTE PROGRAMA SMANJENJA ŠTETE

Programi razmene igala

Programi ramene igala (needle exchange) predstavljaju najvažniju meru smanjenja štete koji ima za cilj da obuzda širenje zaraza (kao što su HIV, Hepatitis C i dr.) među intravenskim korisnicima droga. Programi razmene igala omogućavaju pristup sterilnim špricima i iglama i smanjuju rizik da se dođe u kontakt sa zaraženom krvlju drugog korisnika.

Sterilne igle i špricevi mogu biti samo jedna stavka u šemi programa,

ma, koji može biti praćen edukacijom o bezbednoj upotrebi droga, seksualnom obrazovanju, prevenciji i sipstitucio-noj terapiji kao i upućivanju na leče-nje. Svetska zdravstvena organizacija smatra da bez ovih komplementarnih mera neće doći do kontrole HIV infekcije među intravenskim korisnicima droga.

Terapija održavanja (supstituciona terapija)

Terapija održavanja metadonom ili bupronorfinom omogućava upotrebu *legalnih droga* u tabletama ili u tečnom stanju heroinskim zavisnicima koji nisu u mogućnosti da prestanu sa upotrebom, sa čijem smanjenja štete intravenskog korišćenja droga.

Ovaj pristup ima za cilj zaustavljanje zajedničkog korišćenja igala, sprečavanje upotrebe uličnih *prljavih* droga i *overdose*-a, kao i dekriminizaciju heroinskih zavisnika. Metadon ili bupronorfin se koriste kao supstituciona terapija u preko 60 država sveta. Terapija održavanja pokazala je svoju efikasnost u rehabilitaciji i stabilizaciji intravenskih korisnika droga kao i smanjenje stope HIV infekcije među populacijom.

Sigurna mesta (drop-in, safe shooting room)

Na ovaj način stvara se okruženje gde intravenski korisnici droga mogu na sigurniji način i pod medicinskim nadzorom da koriste drogu. Kao i programi za razmenu igala mogu da budu praćeni sa edukacijom u ovoj oblasti. U nekim evropskim zemljama ova mera je rezultirala mnogo manjom stopom „overdose“-a i prenošenja HIV infekcije među intravenskim korisnicima droga. Ovaj program zajedno sa prepisivanjem heroina na recept što se primenjuje u nekim zemljama kod problematičnih slučajeva intravenskog korišćenja droga, spada u najviše sporne metode smanjenja štete.

Terenski programi (outreach)

Ovi programi se baziraju na distribuciji sterilne opreme, promociji upotrebe kondoma i obezbeđenju informacija u vezi sa prevencijom i rehabilitacijom. Terenski programi su zasnovani na pristupu skrivenim (hard to reach) grupama i otvaranju puta komunikacije kako bi im se obezbedila podrška. Često se sami korisnici ili bivši intravenski korisnici droga regrutuju u ovom radu.

Apotekarna prodaja špriceva

Prodaja špriceva bez recepta u apotekama je još jedan način koji omogućava intravenskim korisnicima droga pristup sterilnoj opremi. Neka istraživanja su pokazala da je HIV mnogo manje prenošen među korisnicima tamo gde je ova mera omogućena.

Sigurno odlaganje igala

Različite su metode koje omogućavaju da se kontaminirane igle odstrane kako ne bi bile opasne za druge osobe. Kao dobar primer može se uzeti *mail-back* program gde korisnici šalju iskorišćeni materijal u specijalno namenjene kontejnere ili *in-home* program koji na licu mesta uništava špriceve i igle.

ZNAČENJE POJMA DROP IN CENTAR

Drop in centar odgovara pojmu svratište. To je mesto koje obezbeđuje privremeni smeštaj, obrok, elementarne higijenske uslove i savetovalište.

**AKTIVNOSTI
OMLADINE
JAZAS-a**

UMETNICI U BORBI PROTIV SIDE

Piše: Nada Veljković

Omladina JAZAS-a obeležava šesnaest godina rada na polju borbe protiv side. Mnoge poznate ličnosti podržale su akcije i učestvovala u humanitarnim manifestacijama Omladine JAZAS-a. Razgovarali smo sa nekima od njih o sidi, podršci obolelima, ali i o njihovim karijerama u poslednjih šesnaest godina.

Dejan Lutkić

Da imam moć, izlečio bih sve bolesne ljude na svetu

Dejan Lutkić je filmski i pozorišni glumac. Glumio je, između ostalih, u filmovima: Ringeraja, Nebeska udica, Lavirint. Istakao se i u domaćim

serijama Sva ta ravnica, Bela lada, M(j)ešoviti brak. Na manifestaciji Glumci pevaju, koju je organizovala Omladina JAZAS-a u okviru kampanje Stavi orden 30. novembra 1998. godine, pevao je pesmu Gigolo.

- **Zbog čega ste odlučili da učestvujete u jednoj od akcija Omladine JAZAS-a?**

Mislim da su aktivnosti Omladine JAZAS-a jedan od ozbiljnih vidova borbe protiv side, a želeo sam da budem deo toga i da pomognem koliko je u mojoj moći.

- **Osim podrške radu Omladine JAZAS-a, da**

- **li ste imali prilike da još nešto uradite po pitanju side, na primer u svom najužem okruženju?**

Nisam, ne poznajem nikoga ko se bori sa tom bolešću, ali ako budem bio u prilici, naravno da ću to uraditi.

- **Šta je najvažnije što ste uradili (ili što Vam se dogodilo) u proteklih šesnaest godina?**

Verovatno zvuči kao stereotip, ali mi je zaista najvažnije to što su mi se rodile ćerke.

- **Čime se bavite ovih dana?**

Uf, svim i svačim, podugačak je spisak, sve je vezano za glumu i produkciju.

- **Koja je Vaša poruka za osobe koje žive sa HIV-om?**

Voleo bih da mogu da svim tim ljudima poručim nešto, što bi im olakšalo borbu... Nađite osobu koja ima dovoljno snage da vas isprati i da bude pored vas.

- **Koja je Vaša poruka mladima?**

Vodite ljubav, koliko god možete...ali koristeći kondom!

- **Da imate moć da promenite nešto, samo jedanput, šta bi to bilo?**

Izlečio bih sve bolesne ljude na svetu!

Nebojša Milovanović

Vodeći računa o drugom, najviše pomažete sebi

Glumac Nebojša Milovanović najpoznatiji je po briljantnoj ulozi u filmu *Bure baruta*. Glumio je i u filmovima: *Medeni mesec*, *Miloš Branković*, *Belo odelo*. Ovih dana je vrlo tražen zbog novog filma *Plavi voz*. Učestvovao je i u manifestaciji *Glumci pevaju* u okviru kampanje Omladine JAZAS-a - *Stavi orden*.

- **Odlučio se da učestvuješ u akciji jer...**

Svojom pozicijom na javnoj sceni, mogu da budem primer

mladima, i to baš učestvujući u jednoj krajnje humanoj i nekompromitovanoj akciji.

- **U poslednjih šesnaest godina...**

Najvažnije je što sam ostao svoj, radeći kvalitetno i pošteno svoj posao. A ljudi to itekako prepoznaju.

- **Ovih dana...**

Obnavljamo divnu predstavu *U edenu na istoku*, koja će od decembra biti na repertoaru Teatra Kult.

- **Poruka mladima...**

Vodeći računa o drugom, najviše pomažete sebi. A da se sa HIV-om živi, poručio bih svima.

- **Da imaš moć promenio bi...**

Ljudsku glupost pomešanu sa velikom ambicijom.

Popi Divine

Upućujem prijatelje i poznanike na redovno testiranje

Nemanja Popović poznatiji je kao DJ Popi Divine. Muzičar koji ume da odabere najbolje od elektronske muzike, odličan je i producent. Učestvovao je na svim većim festivalima u Srbiji, uključu-

jući Exit i Entrance. Puštao je muziku i na Centralnoj uličnoj manifestaciji na Trgu Republike u okviru kampanja, od 2006. do 2009. godine.

• U akcijama Omladine JAZAS-a učestvovao je jer...

Prva i najbitnija stvar u životu svake mlade osobe je želja se dokaže. Jedan od vidova dokazivanja je i pomoć drugima. Želeo sam da budem društveno koristan, a prva organizacija za koju sam čuo je bila Omladina JAZAS-a. I tako se ljubav se rodila.

• U svom najužem okruženju, po pitanju side, uradio je...

Kostantno sam svestan današnje neinformisanosti ljudi o sidi i negde sam, kao svoju dužnost, shvatio da treba

da upućujem prijatelje i poznanike na redovno testiranje.

• U proteklih šesnaest godina najvažnije je bilo...

Trudim se da svaki posao koji trenutno radim bude najvažniji. Nisam u situaciji da kažem šta je načinilo prekretnicu u mom životu, ali sa sigurnošću mogu da tvrdim da mi je edukacija o polnim bolestima, HIV-u, hepatitisu pomogla da ostvarim drugačiji pogled na svet, i međuljudske odnose u njemu.

• Preokupira ga ovih dana...

Kao i veći deo mog života, muzika i arhitektura. Jedna od najlepših kombinacija.

• Poruka za osobe koje žive sa HIV-om...

Ne znam kako bih se ponašao kada bih bio zaražen HIV-om,

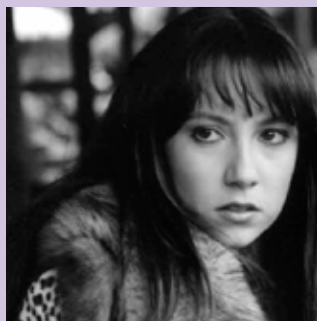
ali svakako znam da nikada ne bih odustajao.

• Poruka mladima...

Trudite se da što bolje spoznate sebe i ovladate sobom, tako ćete Lakše da se suočavate sa problemima koje vam život nosi.

Da ima moć...

Promenio bih nametnutu ideju da čovek iz dana u dan napreduje...

Paulina Manov

Ne uzdajte se u sreću, ona je varljiva

Paulina Manov je glumica koju prepoznamo po ulogama u filmovima *Bumerang* i *Apsolutnih sto*. Svoje najbolje role odigrala je u pozorišnim predstavama. često se pojavljuje u reklamama, ali i kao sinhronizator crtanih likova, zahvaljujući svom karakteris-

tičnom glasu. Učestvovala je u akciji Omladine JAZAS-a *Play it smart*, a njena fotografija i izjava o sidi objavljena je u dnevnom listu *Glas javnosti* 2005. godine.

• Odlučila se da učestvuješ u akciji jer...

Mislim da je veoma važno da se o tome govori. Ljudi sa sidom nisu tamo neki ljudi, već ljudi oko nas i sa nama, naši bližnji.

• U svom najužem okruženju po pitanju side...

Nisam radila ništa veliko i vidljivo, samo mali ljudski razgovori.

• U proteklih šesnaest godina...

Ostvarila sam niz dobrih uloga koje je publika (a i kritika) prepoznavala kao one iz svog

okruženja - žive ljude sa vrli-nama i manama. Najvažnija stvar je svakako to što sam postala nekome mama.

• Na kojim predstavama ćeš uskoro raditi...

Iskreno rečeno nakon premijere *Buđenje proleća* u Beogradskom dramskom pozorištu, proteklih nekoliko dana uglavnom spavam. Nisam imala pojam o tome koliko sam se umorila. Uskoro ću početi da radim na obnovama predstava *Zver na Mesecu* i *Gospodin Foka* koje se takode igraju u BDP-u. Možda će biti obnovljene još neke stare predstave, koje su se igrale u drugim pozorištima.

• Poruka za osobe koje žive sa HIV-om?

Živeti sa HIV-om je svakako nezamislivo onima koji ga

nemaju. Nije lako davati savete i poruke onima koji su u takvoj životnoj neprilici. Ipak, mislim da je svoja iskustva potrebno podeliti sa drugima, zarad opšteg dobra.

• Poruka mladima?

Ne uzdajte se u sreću, ona je varljiva!

• Da imaš moć da promeniš nešto samo jedanput...

Tada bi princip: *Kako radiš, tako ti se vraća* postao pravilo.

POZNATI O HIV-u

Marko Šelić Marčelo

Igraj za priču, koja god da je tvoja priča

Ono što većina zna o Marčelo jeste da je hip-hoper iz Paraćina. Mnogi ne znaju da je napisao i dve knjige - *Zajedno sami* i *O ljudima, psima i mišima*, izdao četiri albuma, da piše kolumnu za *Politiku* i u uredništvu je strip redakcije *Veseli četvrtak*. Apsolvent je na Filološkom fakultetu, i sve o čemu piše i priča proizvod njegove iskrenosti, a najsuroviji recenzenti su njegovi najbolji prijatelji. U novembru ove godine priredio je koncert u beogradskom Studentskom kulturnom centru, a povod su deset godina na sceni, i novi, četvrti po redu, album *Deca i sunce*. Sa njim smo pričali o koncertima, idejama, predstavama, novom albumu, ali i o HIV-u...

• Utisci sa koncerata u Beogradu...

Na neki pozitivan način čudno... To što smo rasprodali ulaznice

tri dana pred koncert nam u isto vreme laska, ali nam je i žao. Naravno - drago zbog odziva, a žao jer nisu došli svi koji su želeli. Mi ćemo ljudima to svakako nadoknaditi koncertom u aprilu sledeće godine.

Privatno, super je što se koncert dogodio baš kad smo slavili, jer onda se osvrneš na tih deset godina i imaš utisak da sve ima smisla, da ništa nije bilo za džabe. Na bini si sa drugovima, prisutni su maltene svi tvoji prijatelji. Kad slaviš rođendan na gajbi od 20 kvadrata - ne možeš da pozoveš baš sve drage ljude, pa selektuješ na najbliskije. Ovde možeš zaista da pozoveš sve koji ti znače, i plus publiku koja pokazuje neku vrstu vernosti, veru u to što pričaš. Sve što autor ima da kaže, treba da stoji u delu

• Da li izvođač može da bira svoju publiku?

Ne. Mislim da je izvođač tu u jednom paraplegičnom položaju... dela bilo koje vrste sama sebi traže sagovornike. Ti možeš, donekle, nešto da sugerišeš, ali ljudi, na kraju dana, u tom i tom delu za sebe nešto nađu ili ne nađu i to je to. Smatram da autori treba da umuknu onda kad dovrše svoje delo. Nema fusnota. Neko ga rastumači ispravno, neko delimično, a neko kardinalno pogrešno - ali njega to radi i opet je legitimno.

• O vezi koncerta *Faith No More* i 250. broja *Dilana Doga*...

Mene su te boljke kao što su *površnost dela publike* i *veza te pojave sa samim delom* odavno prošle, i to uz pomoć dva događaja - jedan je 250. broj dragog mi *Dilana Doga*, a drugi je koncert *Faith No More* na EXIT-u.

U tom 250. broju autor je

napravio jednu metaforičnu priču. I onda pročitam neku italijansku recenziju u kojoj se konstatuje da je autor prolupao. A autor ni malo nije prolupao, samo je stvar u tome da li ćeš da se baviš metatekstualnim nivoom ili ćeš da se brčkaš u plicaku... i onda pomislim - neko ovako tretira genijalnog Sklavija?! Kul, onda mogu sva-koga. A s druge strane - koncert *Faith No More*... šta se tek tamo našlo u prvim redovima... Drug i ja smo bili malo dalje, i gledamo na video bimovima redove uz binu - to je neka ekipa koja ne zna ni najveće hitove! Dakle, toga ima svugde: na bilo kom domaćem ili stranom koncertu videćeš upravo to - slojeve publike. Neki su tu da vide šta je, drugi su tu zato što je in, treći zato što su analizirali svaki stih i pesmu i to im je super. Mislim da je važno shvatiti da to nije lično upereno protiv tebe i da to nije (samo) tvoj problem. Sve što autor ima da kaže, treba da stoji u delu. Ljude ne bi trebalo da zanima ko sam ja, ono što mislim je u mojim stihovima.

Osluškiivanje ideja koje bi da se udome

• Zanimanje - reper, pisac, student, muzičar...

Volim da kažem, a i nalazim to realnim, da su moja zanimanja čitanje i pisanje. Često intervjuje počinju sa: „Evo jednog svestranog mladića!“. Ali se uvek iskreno postidim, i ispravim ih: „Ne, svestran je neko ko je astrofizičar, vulkanizer, matematičar i biolog u isto vreme“. Ovde se sve vrti oko pisanja i čitanja, i nema tu baš neke preterane svestranosti. Samo uklapanje u odgovarajući format, u skladu s tim šta ideja traži ili šta ti hoćeš. Čini mi se da sam, što sam stariji, sve veštiji u tom osluškivanju

šta ideja hoće od mene. Jer verujem da ideje vrlo lepo sugerišu gde bi da se udome - ja sam kratka priča, ja sam pesma, ja sam deo romana, kolumna... To što uređujem *Dilana* tiče se petnaestogodišnjeg praćenja tog junaka. Cilj je da tu rade ljudi koji se razumeju u strip. Urednički posao imam poslednje dve godine, samo sam sad dobio i kancelariju u kojoj radim i stalno radno vreme.

Tako da se sve opet tiče čitanja i pisanja - što i jeste struka za koju sam se školovao (i toliko mi se sviđa da nikako da okončam to školovanje, ehm :)). Mislim da kvalitetno pisanje podrazumeva i čitanje. Ima jedan deo u filmu o Markizu de Sadu gde mu jedan pop kaže: „Vi ste opasan čovek! Vi ste daleko više napisali nego pročitali!“. Ja u to duboko verujem. Čitanje i proučavanje onih tema koje te zanimaju pomažu ti da vidiš kako ti radiš, da uočiš i mane i mesta koja lakše savladavaš, i da se dalje razvijaš.

• Poruka za osobe koje žive sa HIV-om...

Kada pišem posvete na knjigama ljudima koje ne poznajem najčešće napišem samo: „Sve najbolje“. Onda mi je jednom neko rekao: „Ej, pa zar ne misliš da to deluje kao da je napisano preko volje?“. Objasnio sam da je jako licemerno pisati posvetu osobi koju ne znaš. Mislim da je teško, a možda i bezobzirno, uprkos ljudskosti, uživljavati se u ulogu ljudi koji se suočavaju s nečim tako ozbiljnim kao što je HIV, pa to neću ni činiti. Tako da je jedino što mi pada na pamet je jedno malo, malecno: „Nikad nije gotovo dok nije gotovo“. Naravno ako ne znaš, kad će biti gotovo - igrati. Igraj za priču, koja god da je tvoja priča.

Uvodna obraćanja: Judita Rajhenberg, prof. dr Tomica Milosavljević, prof. dr Slavica Đukić Dejanović, Saša Janković, Aleksandra Blagojević

Dejana Ranković i Karlo Boras - predstavljanje projekta Omladine JAZAS-a

Seminar o HIV-u/sidi za članove Parlamenta iz Srbije i regiona u Domu Narodne skupštine Republike Srbije

U organizaciji Narodne skupštine Republike Srbije i Interparlamentarne unije iz Ženeve, a u saradnji sa Omladinom JAZAS-a, 6. decembra 2010. je održan seminar o HIV-u/sidu, koji je okupio članove parlamenta i predstavnike organizacija civilnog društva iz celog regiona: Albanija, Bosna i Hercegovina, Bugarska, Crna Gora, Grčka, Hrvatska, Makedonija, Rumunija, Slovenija i Srbija. Cilj organizovanja ovog seminara bio je istraživanje novih načina kojima članovi parlamenta mogu da se zalažu i zagovaraju politiku, zakonodavstvo, nacionalne planove i budžetska sredstva koja podržavaju osobe koje žive sa HIV-om ili su pogođene ovim virusom. Predsednica Narodne skupštine prof. dr Slavica Đukić-Dejanović, u svom uvodnom izlaganju istakla je važnost edukacije

mlade populacije i povećanje svesti opšte javnosti o prevenciji širenja virusa. S obzirom na to da je Srbija zemlja sa najmanjom stopom testiranih osoba, istakla je neophodnost uključivanja države i svih relevantnih institucija u proces edukacije mladih u školama, a takođe i opšte populacije.

Prof. dr Tomica Milosavljević, ministar zdravlja, je obraćajući se parlamentarcima, istakao da je u Srbiji sada omogućeno lečenje obolelih u 22 centra u Beogradu i Kragujevcu, kao i da su lekovi besplatni. Donacije sprovedene na polju borbe protiv HIV-a su, prema njegovim rečima, dale dobar rezultat, navodeći da je podeljeno preko sedam miliona kondoma tokom 2010. godine.

Saša Janković, zaštitnik građana, istakao je da je veoma važno da živimo u društvu u kojem dominira tolerancija, kako bismo pomogli u poboljšanju kvaliteta života

zaraženih HIV-om i obolelih side i da postoji potreba da se slobodno govori o toj temi.

Judita Rajhenberg, predsedavajuća Nacionalne tematske grupe UN za HIV/sidu u Srbiji, je prikazala pregled situacije u vezi sa HIV-om i sidom u svetu, kao i grupa koje su najviše izložene HIV infekciji.

U nastavku seminara se govorilo o uspostavljanju višepartijskih parlamentarnih grupa za HIV i sidu kao i izazovima pred kojima one mogu da se nađu tokom svog delovanja.

Gđa Veronika Oakšot, savetnica parlamentarne grupe za HIV i sidu u britanskom parlamentu predstavila je dugu tradiciju delovanja kroz ovakve parlamentarne grupe u Velikoj Britaniji, kao i primere pozitivne promene zakonodavstva koje su ostvarene.

Dr Nikola Lazić, član Parlamentarne grupe za HIV/sidu i

reproduktivno zdravlje predstavio je rezultate dvogodišnjeg rada ove grupe, i planove za buduće delovanje, kao i izazove sa kojima su se članovi grupe suočavali.

Predstavnici Omladine JAZAS-a Karlo Boras, izvršni direktor i Dejana Ranković, koordinatorka projekta Unapređenje pravnog položaja osoba koje žive sa HIV-om u Srbiji predstavili su okupljenima ovaj projekat u okviru koga je osnovana i Parlamentarna grupa za HIV/sidu Narodne skupštine Republike Srbije, prva takve vrste u srpskom Parlamentu.

**DOGODILO SE
U DECEMBRU**

Humanitarni koncert za decu koja žive sa HIV-om održan beogradskom Narodnom pozorištu, 29. decembra 2010.

U organizaciji Asocijacije za pomoć ženama i deci ugroženim HIV-om *Žena plus* i Opere Narodnog pozorišta u Beogradu održan je humanitarni koncert hora i orkestra, pod dirigentskom palicom poznatog

rumunskog dirigenta Kristijana Mandeala. Na koncertu su izvedene popularne uvertire, a nastupio je i operski hor sa popularnim arijama iz opera. Prihod ostvaren od ulaznica dodeljen je ženama i deci o kojima brine Asocijacija Žena plus, za kupovinu osnovnih životnih namirnica, ogreva, školskog pribora, garderobe i svega što je korisnicima potrebno za normalan život.

Dubravka Malohodžić se nakon koncerta zahvaljuje organizatorima, izvođačima i publici

da voli i štiti

Izdavanje časopisa Kontakt je deo projekta *Unapređenje pravnog položaja osoba koje žive sa HIV-om u Srbiji*.
Projekat je finansiran sredstvima Evropske komisije, a partnerski ga sprovode HIVOS i Omladina JAZAS-a.